

Förutsättningar för omställning till målbilden *"vi är den cirkulära kunden"*

Konkretisering av målbilden och rekommenderade åtgärder

Konsultuppdrag genomfört av Calluna i samarbete med Xvii och Ecosoci
på uppdrag av Göteborgs Stad Leasing december 2022

Innehållsförteckning

• Om uppdraget	3
• Konkretisering av målet ”vi är den cirkulära kunden”	6
– Intro till cirkulär ekonomi	
– Introduktion till brukarcykeln för en cirkulär kund	
– Beskrivning av målbilder för den cirkulära kunden	
• 8 utvecklingsområden i omställningen till den cirkulära kunden	16
– Intro	
– 1. Inventering	20
– 2. Behovsprövning	25
– 3. Intern återanvändning och delning	29
– 4. Värdebevarande	33
– 5. Cirkulär anskaffning	37
– 6. Cirkulär avveckling	42
– 7. Cirkulär upphandling	46
– 8. Styrning och organisation	51
• Summering och diskussion	58
• Bilagor	61
– Presentation den cirkulära kunden	
– Sammanställning av enkätsvar	

Om uppdraget

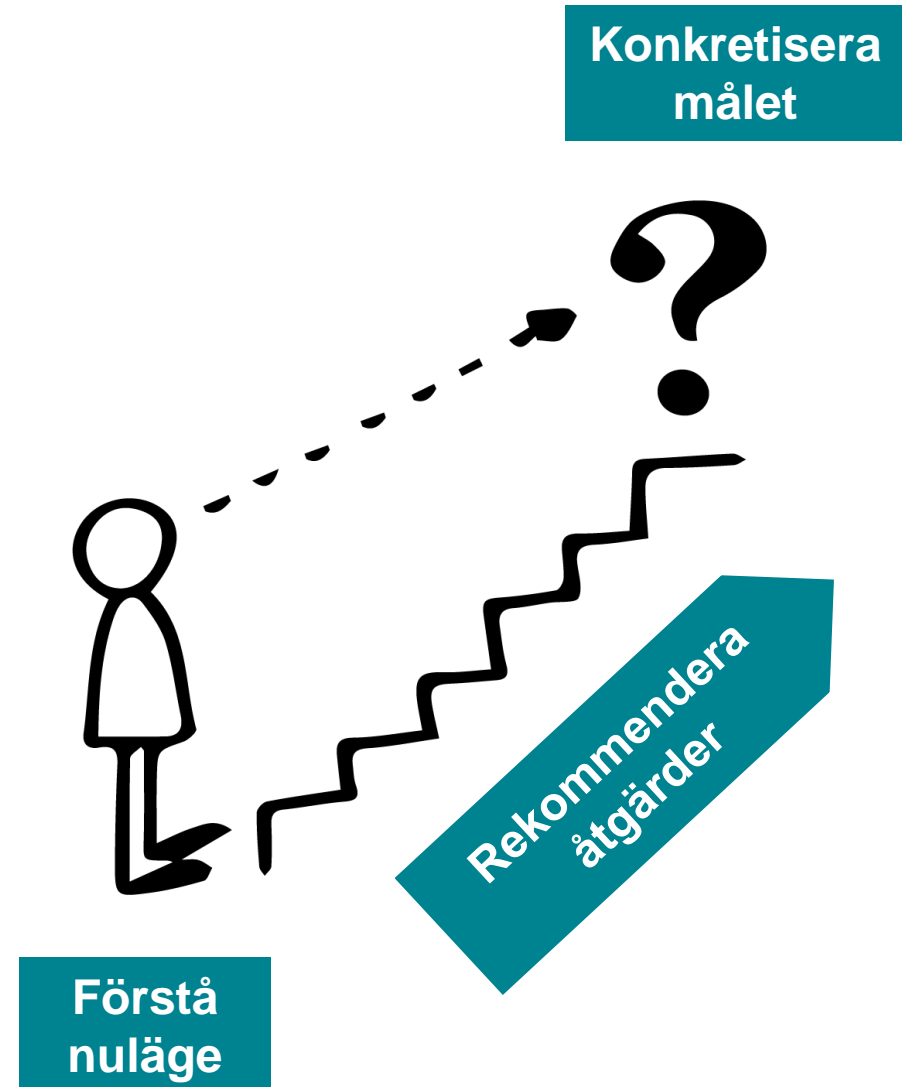
Uppdrag & metod

- **Uppdraget**

- Att beskriva skillnaden mellan en linjär och cirkulär kund i en form som är tillgänglig för en bred publik.
- Att ge rekommendationer som skapar förutsättningar för Göteborgs stad att bli en cirkulär kund.
- Dessa rekommendationer ska baseras på stadens miljö- och klimatprogram, och beskriva förflyttningen från nuläge till önskat läge.

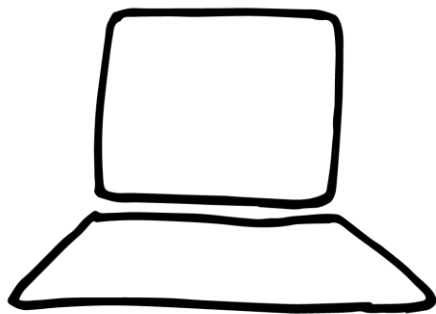
- **Metod**

- Insiktsarbete
 - Inhämta kunskap från interna dokument
 - Intervjuer med 19 personer i Göteborgs Stad
 - Intervjuer med 3 experter utanför Göteborgs stad
 - Enkät till alla förvaltningar & bolag (23 svar)
- Analys av insikter
 - Affinity mapping/KJ-analysis för att hitta mönster och återkommande teman
 - Klustring av rekommendationsområden
- Paketering och rapportskrivning

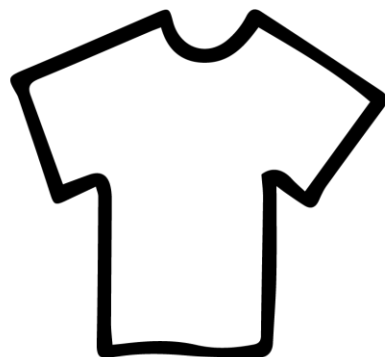

Produktgrupper

För att rama in uppdraget valdes fyra produktflöden ut. Urvalet baserades på klimatpåverkan från stadens inköp, sammanställda genom stadens miljöspend analys, samt analys av hur strategiska de är för stadens omställning genom att titta på grad av relevans för förvaltningar och bolag i staden och grad av synlighet för stadens anställda.

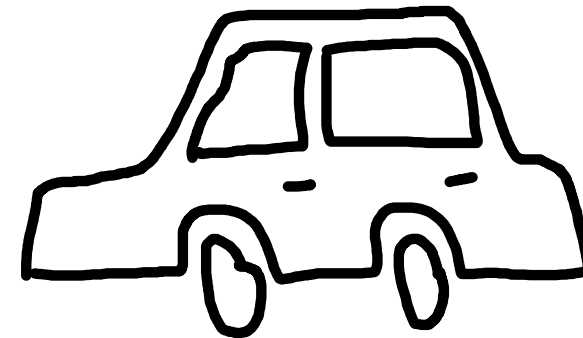
Datorer

Arbetskläder

Möbler

Personbilar

Konkretisering av målet

”vi är den cirkulära kunden”

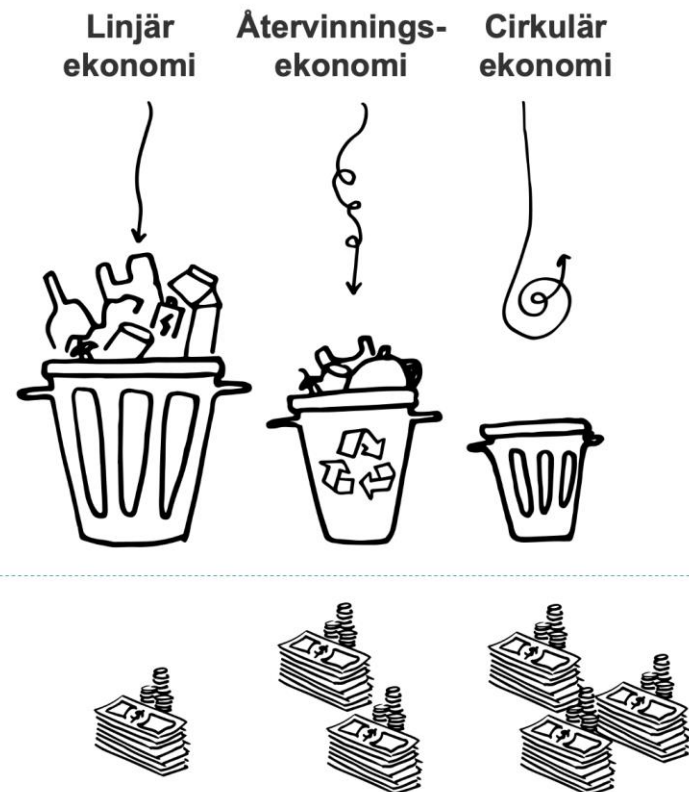
Cirkulär ekonomi

Vi i Sverige orsakar växthusgasutsläpp och förbrukar mer naturresurser per person än vad jordklotet klarar av om alla människor lever som vi. Vi överskrider de planetära gränserna. Dessutom är trenden att vår användning av naturresurser ökar, medan trenden är minskande för växthusgasutsläpp. På global nivå leder nuvarande belastning på jorden till en framtida ekonomisk kollaps om inte trenderna bryts.

Cirkulär ekonomi handlar om att bryta ökningen och istället minska förbrukning av naturresurser och fortsätta att minska utsläpp av växthusgaser. I Sverige behöver vi reducera användningen av naturresurser till en fjärdedel¹ och utsläppen måste ner på netto-noll².

Cirkulär ekonomi är ett viktigt steg mot en hållbar ekonomi.

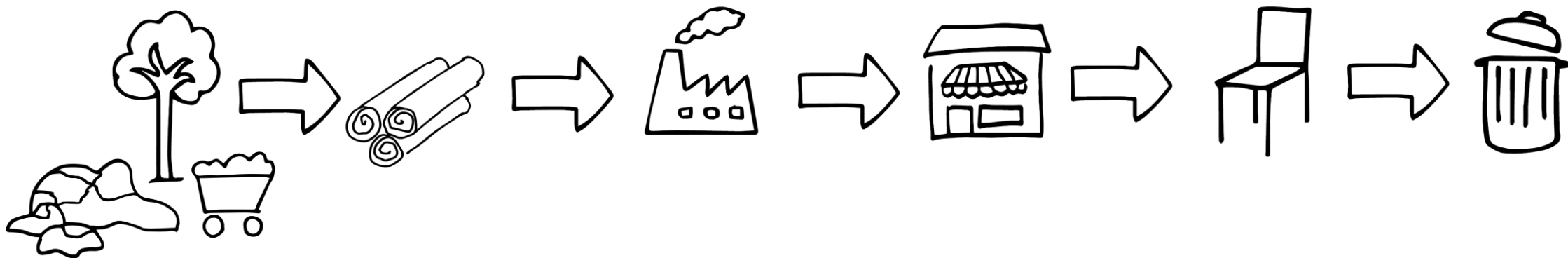
Förutom att förlänga livslängden på saker genom underhåll, återbruk och reparation så handlar en hållbar ekonomi även om att minimera uttag av naturresurser och minimera avfall. Enbart återvinning är inte tillräckligt.

Källa: 1) Global Footprint Network, 2) t.ex. Cogito 2022

Vi behöver gå från linjär ekonomi...

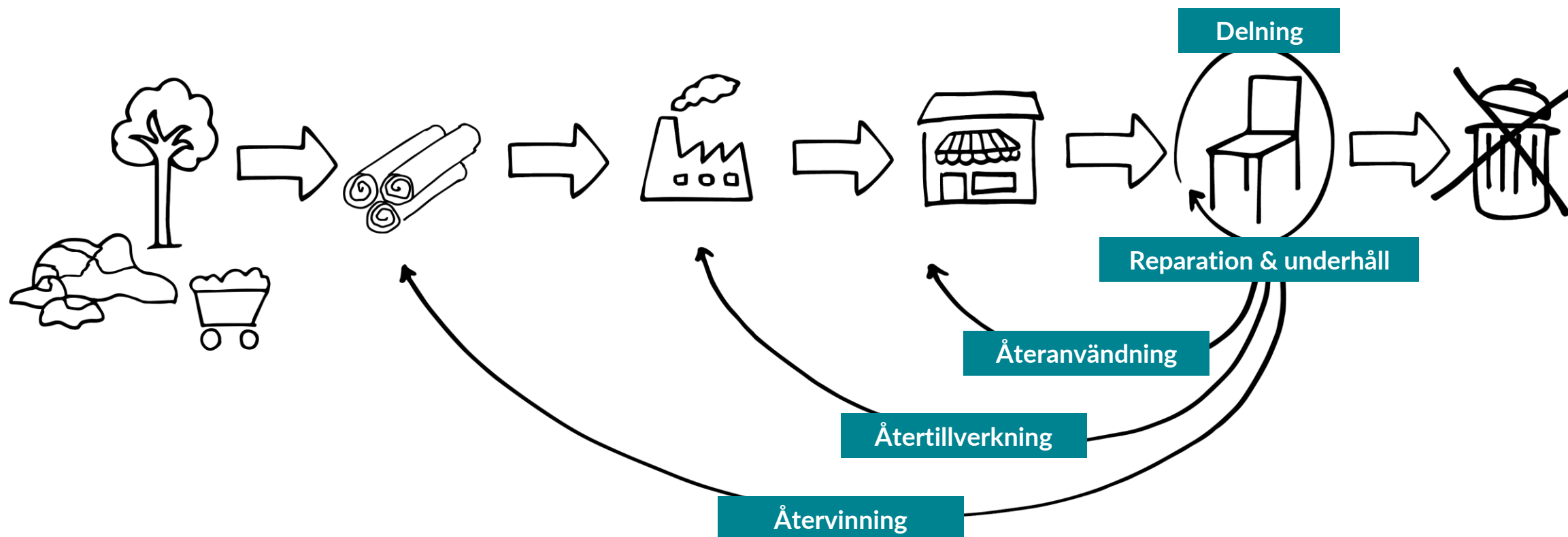
Vi behöver gå från den linjära ekonomin där materialflödet går från utvinning av icke förnyelsebart material och nyproduktion av förnyelsebart material via materialförädling, produktion, konsumtion och slutligen blir till avfall. Den globala ekonomin är nu så enormt stor att vi överskrider jordens långsiktigt hållbara kapacitet att producera förnyelsebara material och utvinningen av icke förnyelsebara material förstör livsuppehållande ekosystem. Vi behöver en ekonomi inom de planetära gränserna, alltså inom ramen för jordens produktionskapacitet. En väg i den riktningen är att använda alla naturresurser på ett smartare sätt.

...till cirkulär i så små cirklar som möjligt

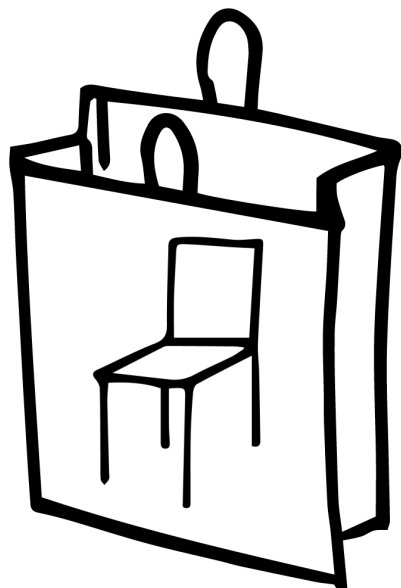
I en cirkulär ekonomi ska nyttjandegraden och livslängden av prylar och material maximeras. I en cirkulär ekonomi sker anskaffning främst genom återanvändning och vid avveckling går prylar främst till återanvändning eller återtillverkning och som sista alternativ till materialåtervinning.

Enligt Göteborgs Stads riktlinje för inköp och upphandling, uppdaterad 2022, ”ska cirkulära lösningar eftersträvas genom att i första hand tillgodose ett behov med befintliga resurser, i andra hand genom tjänster, hyrlösningar eller genom inköp av begagnat, och i sista hand genom nyinköp”.

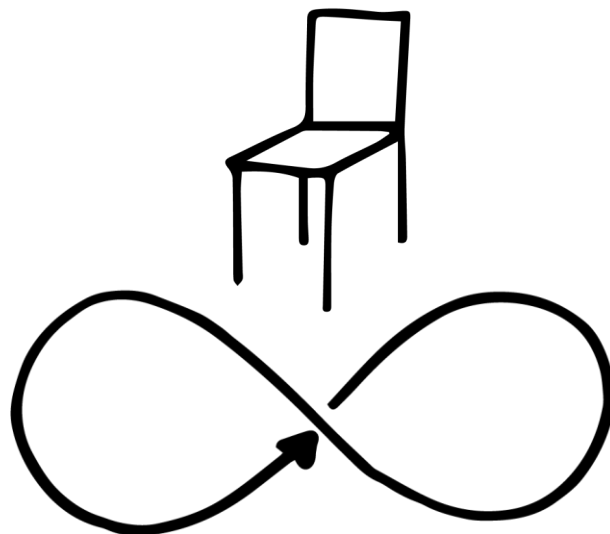

Brukarczykel för den cirkulära kunden

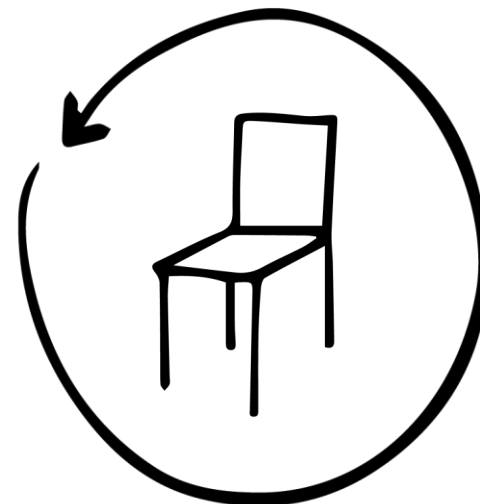
Ur ett användarperspektiv handlar omställningen till den cirkulära ekonomin om att ställa om vårt beteende för att maximera nyttjandegrad och livslängd av prylar och material, vid anskaffning, innehav och avveckling av produkter, både som enskild person och som organisation. Det vill säga vad som köps in, hur det köps in, hur det används och hur man delar på saker med andra, tar hand om saker och förlänger livet på dem genom underhåll, reparation och uppgradering och slutligen när man inte längre behöver en pryl, hur man gör sig av med dem.

Anskaffning

Innehav

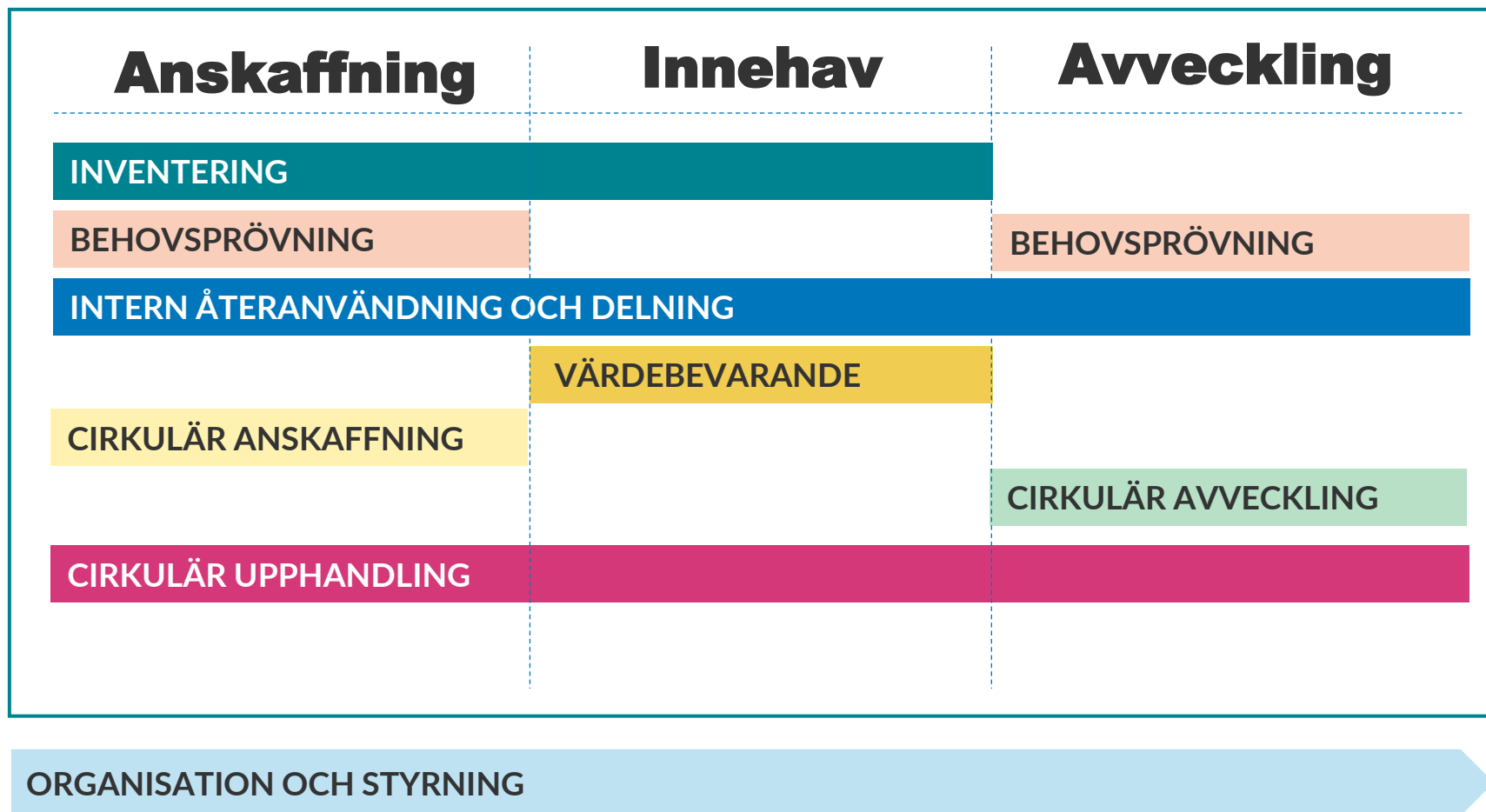
Avveckling

Förutsättningar för att kunna agera som den cirkulära kunden

Utifrån ett användarperspektiv behövs förutsättningar för att kunna agera cirkulärt i hela brukarcykeln, dvs. vid anskaffning, innehav och avveckling av produkter och tjänster.

Sju förutsättningsområden för att agera som en cirkulär kund har identifierats i olika delar av brukarcykeln (se bild). De sex första handlar om att rent praktiskt kunna agera cirkulärt, medan den sista (cirkulär upphandling) är en grundförutsättning för att de andra skall fungera i en offentlig organisation.

Vidare, för att dessa sju förutsättningsområden ska fungera pådrivande i omställningen till en hållbar ekonomi behövs även organisatoriskt stöd i form av styrmodeller och uppföljning.

Förutsättningar för cirkulär *anskaffning*

För att kunna agera som den cirkulära kunden vid anskaffning behövs följande förutsättningar finnas.

INVENTERING

Veta vad, var och hur mycket saker man har i organisationen.

BEHOVSPRÖVNING

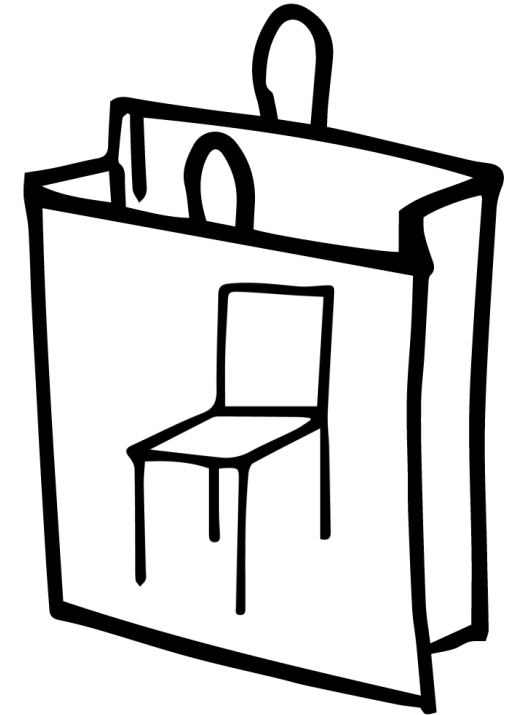
Veta det faktiska behovet för att kunna göra inköp och formulera upphandlingar i enlighet.

CIRKULÄR ANSKAFFNING

Kunna få tag på det man behöver genom **cirkulär anskaffning enkelt och snabbt** (enklare än att köpa linjärt).

INTERN ÅTERANVÄNDNING OCH DELNING

Kunna **anskaffa det man behöver internt** enkelt och snabbt (enklare än att köpa in cirkulärt och linjärt)

Förutsättningar för cirkulärt *innehav*

För att kunna agera som den cirkulära kunden vid innehav behöver följande förutsättningar finnas.

INVENTERING

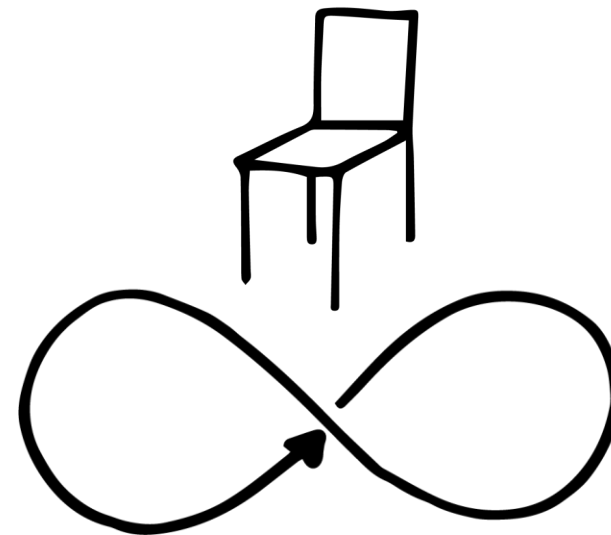
Veta hur mycket sakerna används.

INTERN ÅTERANVÄNDNING OCH DELNING

Kunna maximera nyttjandegraden av saker som används i organisationen.

VÄRDEBEVARANDE

Kunna underhålla, reparera och uppgradera sakerna som används i organisationen.

Förutsättningar för cirkulär *avveckling*

För att kunna agera som den cirkulära kunden vid avveckling behöver följande förutsättningar finnas.

BEHOVSPRÖVNING

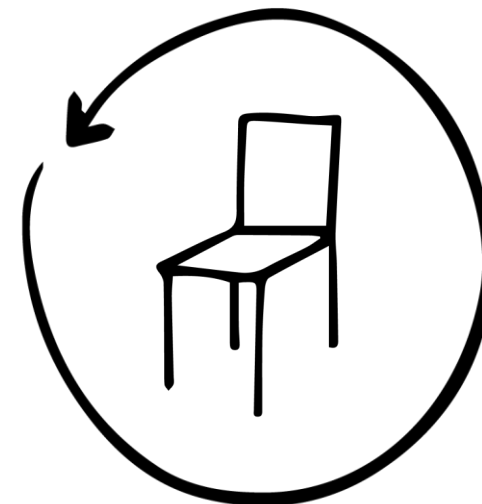
Veta när behovet att avveckla saker uppstår för att kunna planera för cirkulär avveckling.

INTERN ÅTERANVÄNDNING OCH DELNING

Kunna göra sig av med saker för återanvändning internt i organisationen enkelt och snabbt (enklare än att slänga).

CIRKULÄR AVVECKLING

Kunna avveckla saker externt på ett sätt som maximerar värdebevarandet.

Målbild med 8 utvecklingsområden för den cirkulära kunden

Göteborgs
Stad

De sex praktiska förutsättningarna och grundförutsättningen cirkulär upphandling bildar, tillsammans med styrning & organisation mot miljö- & klimatmålen, en målbild för den cirkulära kunden med 8 utvecklingsområden.

INVENTERING

- Veta vad, var och hur mkt saker som finns i organisationen.
- Veta hur mycket av sakerna används.

BEHOVSPRÖVNING

- Veta **det faktiska behovet** för att kunna göra inköp och formulera upphandlingar i enlighet.
- Veta **när behovet att avveckla saker uppstår** för att kunna planera för cirkulär avveckling.

INTERN ÅTERANVÄNDNING OCH DELNING

- Kunna **få tag på det man behöver internt** enkelt och snabbt (enklare än att köpa in cirkulärt och linjärt)
- Kunna **maximera nyttjandegraden** av saker som finns i organisationen
- Kunna **göra sig av med saker för återanvändning internt** i organisationen enkelt och snabbt (enklare än att slänga).

VÄRDEBEVARANDE

Kunna **underhålla, reparera, uppdatera** och uppgradera sakerna som används i organisationen.

CIRKULÄR ANSKAFFNING

Kunna få tag på det man behöver genom **cirkulära anskaffning enkelt och snabbt** (enklare än att köpa linjärt).

CIRKULÄR AVVECKLING

Kunna **avveckla saker externt på ett sätt som maximerar värdebevarandet**

CIRKULÄR UPPHANDLING

- Kunna **ställa cirkulära krav vid upphandling**.
- Hålla en kontinuerlig och aktiv dialog med marknaden för att **skapa och utöka förutsättningarna för marknaden att leverera** och successivt öka kraven.

STYRNING & ORGANISATION

- Kunna **följa upp resursanvändningen** kopplat till miljö- och klimatmål.
- Ha tydliga **roller, ansvar och ägandeskap** för resurser
- Ekonomiska **incitament för resurssparande**

8 utvecklingsområden i omställningen till den cirkulära kunden

Intro: 8 utvecklingsområden och 21 åtgärdsområden

De åtta utvecklingsområdena i målbilden konkretiseras genom 21 åtgärdsområden, inom vilka vi beskriver insikter om nuläget och rekommenderade åtgärder.

Utvecklingsområdena och stödjer och är beroende av varandra och ska inte isoleras ifrån varandra eftersom synergier då kan gå förlorade.

Bild: Exempel på hur områdena skapar förutsättningar för och stödjer varandra

Inventering

1

MÅL

- Veta vad, var och hur mkt saker som finns i organisationen.
- Veta hur mycket sakerna används.

SYFTE

Enligt Göteborgs Stads riktlinje för inköp och upphandling ska *"cirkulära lösningar eftersträvas genom att i första hand tillgodose ett behov med befintliga resurser"*. För att kunna göra detta krävs kunskap om de saker som finns i Göteborgs stad. Vad som finns, var sakerna befinner sig och hur mycket de används. **Med effektiva och användarvänliga system för inventering kan intern återanvändning och delning systematiseras och skalas upp**, och därmed leda till minskad resursanvändningen.

Åtgärdsområden inom inventering

1. Säkerställ att relevanta produktgrupper ingår i ett inventariesystem med individuell märkning
2. Utveckla inventeringsarbetet så att det stödjer riktlinjen för cirkulära inköp och upphandling och strävar mot maximal nyttjandegrad

1. Säkerställ att relevanta produktgrupper ingår i ett inventariesystem med individuell märkning

Insikter om nuläget

- **Produktgrupper i kategoristyrningen, t.ex. datorer och lätta fordon, inventeras regelbundet** och man har god kunskap om antal artiklar, dess skick och var de befinner sig.
- **Samtliga produktgrupper inom finansiell leasing, t.ex. möbler, ingår i en årlig inventeringsrutin.** Ett nytt system införs i skrivande stund, med start i Tagerlagret. I det nya systemet ska alla leasade tillgångar vara märkta vilket kommer kunna ge information om inventariernas plats och status.
- **För övriga produktgrupper saknas ofta inventariesystem** med individuell märkning, t.ex. telefoner och arbetskläder. Miljöförvaltningen har nyligen infört en lånegarderob med individuellt märkta kläder.

Rekommenderade åtgärder

- Säkerställ att samtliga relevanta produktgrupper, dvs. produkter med hög miljöpåverkan enligt miljöspendanalysen, ingår i ett **inventeringssystem med individuell märkning av artiklar.**
- **”Produktpass”** - sträva mot att integrera information om produktens material, reparations och underhållshistoria, skick, plats, användningsgrad, produktansvarig osv.

2. Utveckla inventeringsarbetet enligt riktlinjen för cirkulära inköp och upphandling och sträva mot maximal nyttjandegrad

Insikter om nuläget

- Idag har man **delvis kännedom om nyttjandegrad av produktgrupper inom kategoristyrningen** men det finns stora möjligheter för ökad nyttjandegrad. Exempel har lyfts där hundratals datorer blir liggande i verksamheter istället för att samlas in. För bilar har idéer lyfts på hur man kan föra arbetssätt för att inventera och maximera nyttjandegrad.
- För produktgrupper inom finansiell leasing är målet att **leasingsystemet och inventeringssystemet skall kunna kommunicera med varandra**, vilket man kommer arbeta med under 2023.
- Miljöförvaltningen planerar att följa upp nyttjandegraden av kläder i lånegarderoben.

Rekommenderade åtgärder

- Utveckla rutiner och inventeringssystem som gör det lätt att **regelbundet kontrollera, följa upp och maximera nyttjandegrad**, t.ex. genom att i realtid kommunicera användningsgrad och varna för låg användningsgrad.
- Utred och implementera **integrering mellan inventariesystem och system för intern delning** och utlåning på kort och lång sikt för att tillgängliggöra saker som inte används för andra inom staden nu och längre fram.
- Utred och implementera **integrering mellan inventariesystemen och system för anskaffning** för att underlätta intern återanvändning av saker.

Goda exempel

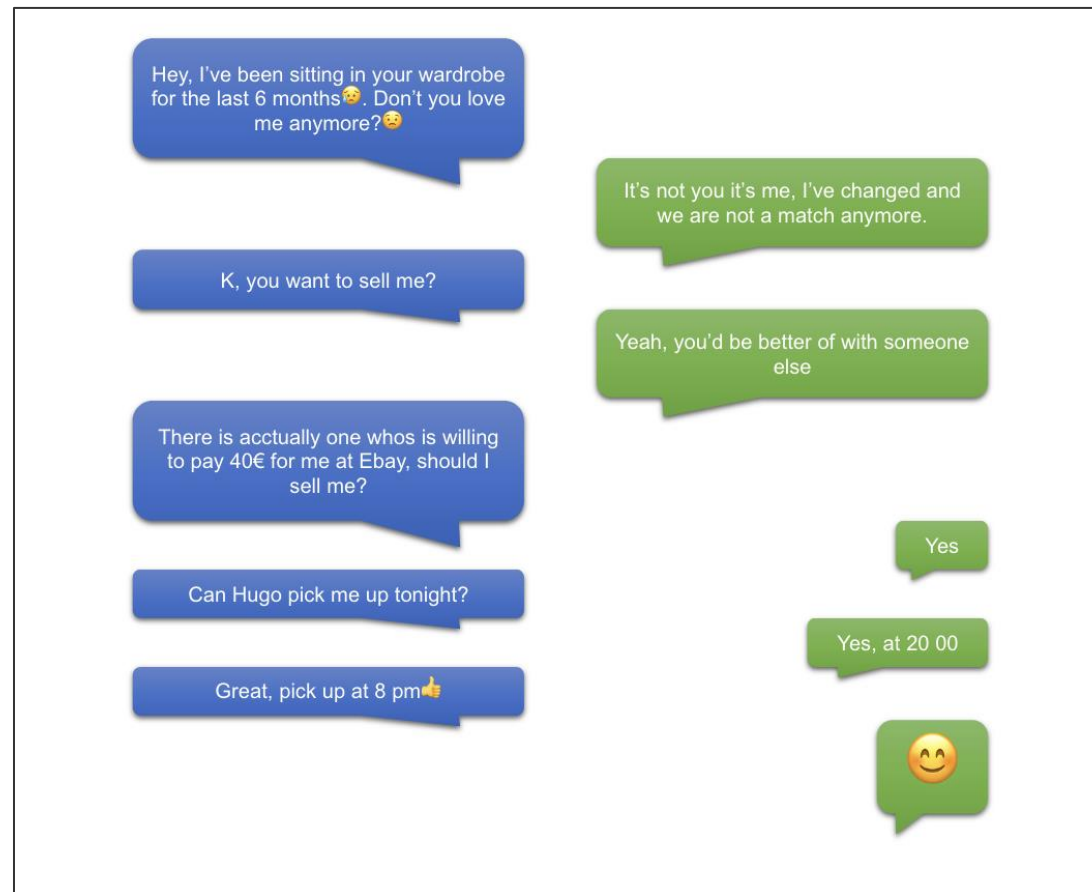
Lånegarderob med märkta kläder

- Miljöförvaltningen har **individuell märkning (chip)** av alla ytterkläder i deras lånegarderob.
- Vid behov hämtar personal ut kläder och det registreras då vem som hämtat ut kläderna. **Lånetiden är obegränsad** och en del väljer att behålla kläderna länge, medan andra lämnar tillbaka efter kort tid.
- Detta har minskat mängden kläder, samordnat inköp vilket tidigare gjordes av varje person, minskat tiden för inköp och lett till enhetliga kläder för enheten.

Bibliotek för tillgängliga och otillgängliga möbler

I Härrydas möbelbibliotek och återbruksplattform sparas möbler som är "i bruk" i systemet (otillgängliga för alla förutom administratören) och bygger på så sätt långsamt upp ett **"bibliotek" och inventariesystem** för möblerna de har med bilder, information om mått och material och om möblen genomgått reparation.

Kläder som "pratar" och uppmanar till maximal nyttjandegrad (<https://www.wiliot.com>)

Behovsprövning

2

MÅL

- Veta **det faktiska behovet** för att kunna göra inköp och formulera upphandlingar i enlighet.
- Veta **när behovet att avveckla saker uppstår** för att kunna planera för cirkulär avveckling.

SYFTE

För att kunna göra inköp i enlighet med riktlinjen för cirkulära inköp och upphandling är det **viktigt att ha god kunskap om det faktiska behovet** hos olika verksamheter eller användargrupper. Kunskapen kan t.ex. **möjliggöra anskaffning av återanvända produkter** till vissa grupper eller **möjliggöra hyrlösningar** för ett tillfälligt behov. Genom regelbunden uppföljning av verksameters behov skapas dessutom **möjligheter att matcha behov** av att avveckla saker med någon annans behov att anskaffa något. Vilket skapar en effektivare resurshantering.

Åtgärdsområden inom behovsprövning

1. Utveckla arbetssätt och rutin för att definiera behov hos olika verksamheter och användargrupper vid upphandling och anskaffning
2. Utveckla arbetssätt och rutin för regelbunden uppföljning av behov på verksamhetsnivå för att kunna planera för cirkulär avveckling

1. Utveckla arbetssätt och rutin för att definiera behov hos olika verksamheter och användargrupper vid upphandling och anskaffning

Insikter om nuläget

- Datorer som köps in idag har **ofta en högre prestanda än användarens behov** för att säkra upp för eventuella framtida programuppdateringar.
- Formuleringen i upphandlingen av datorer i kategoristyrningen **styr mot en viss produktmodell** och ett visst märke istället för behov av en viss prestanda och funktion. Detta **förhindrar inköp av rekonditionerade datorer** då leverantörerna har svårt att leverera så stora volymer av samma märke.
- Ett förslag på uppdatering av Lagen om offentlig upphandling (LOU) är i nuläget ute på remiss. I förslaget föreslås **kravet på att ta hänsyn till hållbarhetsaspekter vid upphandling uppdateras från "bör" till "skall"**.

Så här gjorde Kungsbacka kommun **Pushstrategi utifrån miljömål**

Inköpsfunktionen direktupphandlade skrädderitjänster för lagning av arbetskläder och informerade om det internt, som en push-strategi utifrån behovet att nå miljömålen, istället för den vanliga efterfrågestyrda upphandlingen. Tjänsten utförs av ett socialt företag och utnyttjas flitigt för lagning av kläder och även utrustning till gymnastiksalarna.

Rekommenderade åtgärder

- **Utveckla arbetssätt för att definiera behov i samband med upphandling.** Utred hur hållbarhetsaspekter, t.ex. stadens miljö- och klimatmål kan formuleras som behov och utforska följande områden:
 - Identifiera verksamheter och grupper med behov som skulle kunna mötas med återanvända produkter, t.ex. rekonditionerade datorer och releasing av bilar.
 - Utforska när det lönar sig att äga och när det lönar sig att hyra inom relevanta produktflöden, t.ex. att äga möbler med lång användningstid och hyra de som används kort tid.
- **Utveckla arbetssätt för behovsprövning vid inköp och anskaffning**, t.ex. genom tvingande enkätfrågor om behov och om det kan tillgodoseas i enlighet med de cirkulära riktlinjerna. t.ex. genom:
 - Frågor om det funktionella behovet
 - Frågor om nuvarande produkt/tjänst och visa möjlighet att reparera
 - Länka till cirkulära anskaffningskällor (Tage, ramavtal för återbruk osv.)

2. Utveckla arbetssätt för regelbunden uppföljning av behov på verksamhetsnivå för att kunna planera för cirkulär avveckling

Insikter om nuläget

- **Framförhållning saknas ofta för behovet att avveckla saker**, t.ex. vid ommöblering och renovering av lokaler. Detta leder till att stora mängder återanvändbara saker slängs eftersom det är det alternativ som kräver minst arbetstid.
- Ett exempel på **verksamhet som regelbundet inventerar hur mycket bilarna körs är äldreomsorgen**. De arbetar aktivt med att minska andel fordon och att ersätta dem med alternativa färdmedel. Finns det andra förvaltningar som arbetar på liknande sätt?

Rekommenderade åtgärder

Utveckla och inför en rutin för tvingande framförhållning av större anskaffning eller avveckling av till exempel möbler, inventarier, fordon, och gör den informationen tillgänglig för de som har behov av anskaffning eller avveckling.

Så här gjorde Kungsbacka kommun **Bedöm skicket på gamla kläder**

I Kungsbacka kommun bedöms skicket på nuvarande arbetskläder innan de nya lämnas ut. Det är alltså inte upp till varje enskild person att bedöma när man vill ha nya kläder.

Internt återbruk & delning

3

MÅL

- Kunna få tag på det man behöver internt enkelt och snabbt (enklare än att köpa in cirkulärt och linjärt)
- Kunna maximera nyttjandegraden av saker som finns i organisationen
- Kunna göra sig av med saker för återanvändning internt i organisationen enkelt och snabbt (enklare än att slänga).

SYFTE

Att återanvända saker internt i stadens egna verksamheter och maximera nyttjandegraden på saker, genom att dela på det som finns i organisationen, är en av de absolut viktigaste åtgärderna för att minska miljöpåverkan från stadens resursanvändning, eftersom det minskar behovet av nyproducerade varor vid anskaffning och minskar avfallsmängderna vid avveckling.

Åtgärdsområden inom återbruk och delning

1. Utveckla arbetssätt och system för att underlätta anskaffning och avveckling för intern återanvändning
2. Utveckla arbetssätt och system för att dela på saker i staden

1. Utveckla arbetssätt och system för att underlätta anskaffning och avveckling för intern återanvändning

Insikter om nuläget

- Det finns idag en återbruksplattform som kallas **Tage**. I skrivande stund används den **främst för möbler och inventarier**.
- Det digitala **Tage-systemet är separerat från inköpssystemet** vilket kräver kunskap om alternativet som finns för återanvändning internt genom Tage.
- Det är **enklare att köpa och slänga än att återanvända**. Den praktiska hanteringen kring stadens återanvändningsplattform Tage upplevs av många som tidskrävande och krånglig. Till exempel krävs det vid avveckling att en person fotar, mäter och lägger in varje artikel i systemet, håller kontakt med intresserade och i de flesta fall lagerhåller möbelen tills dess att den bokats och hämtas. Transporttjänsten hämtar inte heller stora möbler.
- Utvecklingsarbete för att underlätta praktiskt hantering i Tage-systemet pågår genom t.ex. en **ny app i telefonen** där användare kan lägga upp en annons direkt.

Rekommenderade åtgärder

- Utveckla arbetssätt och system för **intern återanvändning av alla relevanta produktgrupper**.
- Fortsätt **utreda och utveckla hur Tage kan bli mer användarvänligt** och sträva mot att det skall bli enklare än att köpa och slänga.
 - Utforska möjlighet att ha tillfälliga Tage-lokaler för att möjliggöra tillfällig lagring och reovering av möbler och annat vid flytt.
 - Undersök möjlighet att utöka produktgrupper i Tage. TV-apparater, kopiatorer, skärmar osv. utifrån behov och miljöeffekt.
- Undersök möjligheten att **boka produkter hos Återbruket** i Kretsloppsparken Alelyckan.

2. Utveckla arbetssätt och system för att dela på saker i staden

Insikter om nuläget

Det finns **stor potential att öka nyttjandegraden av stadens resurser** genom att införa arbetssätt och system för att dela på saker inom flera relevanta produktgrupper så som datorer, personbilar och yttre arbetskläder. Man har t.ex. identifierat att datorer ligger oanvända hos förvaltningar istället för att komma tillbaka till den centrala hanteringen och därmed kunna gå till någon annan.

Rekommenderade åtgärder

- Utred **hur nyttjandegrad av samtliga relevanta produktgrupper med hög miljöpåverkan kan maximeras genom delningssystem**, och implementera passande system.
 - Utred **hur nyttjandegraden av datorer kan öka**, t.ex. rutiner för återtagsdag för datorer i verksamheterna och möjlighet att dela dator mellan flera användare.
 - Utred och utveckla idéer på optimering av nyttjandegrad i **fordonsbokningssystemet** och testa gemensam **bil-pool** för flera förvaltningar och bolag, t.ex. vid samlokalisering.
 - Utvärdera effekten av nyttjandegrad på **arbetskläder** i miljöförvaltningens lånegarderob som ett räkneexempel, och när det ur hållbarhetssynpunkt är motiverat att äga personliga kläder.
 - Utred möjlig effekt av att ha mer **centralisering** genom att flera förvaltningar går samman med en större lånegarderob och fler användare, samt implementera om det är lämpligt.
 - Utred möjlighet att personal **använder prylar både privat och professionellt**, t.ex. genom privat och professionellt användare på datorn, dubbla SIM-kort för två nummer på telefonen. Främja och uppmuntra om det är lämpligt.

Värdebevarande

(t.ex. uppdatering, uppgradering, underhåll och reparation)

4

MÅL

Kunna **underhålla, reparera, uppdatera** och uppgradera sakerna som används i organisationen.

SYFTE

Att använda saker länge genom underhåll och reparation är en av de viktigaste metoderna för att minska miljöpåverkan från stadens resursanvändning, eftersom det **minskar behovet att anskaffa varor**.

Åtgärdsområden inom värdebevarande

1. Renoveringsverkstad som del av Göteborgs Stads arbetsmarknadsorganisation
2. Tjänster och rutiner för underhåll och reparation för alla relevanta produktgrupper

1. Renoveringsverkstad som del av Göteborgs Stads arbetsmarknadsorganisation

Insikter om nuläget

- **I Majorna-Linné drevs ett arbetsmarknadsprojekt** för några år sedan. Där erbjöds lagning, återbruk och lagring av grejer.”
- **Returhuset** är en arbetsmarknadsåtgärd med återbruk och renoveringsverkstäder för textil, trä och cykel som drivs av Göteborgs Stad.

Så här gjorde Härryda kommun

Renoveringsverkstad som arbetsmarknadsåtgärd

Härryda har en renoveringsverkstad som drivs tillsammans med deras fysiska lager för möbler och transporttjänst för återbrukade möbler. Verkstaden har i nuläget en anställd och fem personer i arbetsträning. För komplexa eller större uppdrag som personalen på verkstaden inte kan göra använder de ramavtal för renovering som avropar till flera aktörer.

Rekommenderade åtgärder

- Utforska möjligheten att **skapa en renoveringsverkstad som arbetsmarknadsåtgärd** (även arbetsintegrerande socialt företag) kopplat till Tage-lagret för renovering av enskilda eller få enheter som inte kräver specialistkunskap.
- **Utforska möjligheten att skapa tillfälliga renoveringsverkstäder vid flytt eller renovering** av lokaler. Dessa kan bemannas och drivas som en kombination av stadens egna renoveringsverkstad och/eller en upphandlad extern aktör

2. Tjänster och rutiner för underhåll och reparation för alla relevanta produktgrupper

Insikter om nuläget

- **Reparationstjänster ingår i avtalet för produktgrupper med kategoristyrning.** För datorer tillhandahåller leverantören en bemannad central i stadens lokaler.
- **Avtal för reparation och uppgradering av möbler** finns som del av ramavtalet för återbruk.

Så här gjorde Kungsbacka kommun

Avtal med reparatör av telefoner för medarbetare

Kungsbacka handlade upp reparation för telefoner lokalt i Kungsbacka och Göteborg för att göra det enkelt för medarbetarna att snabbt åka dit själva och fixa telefonen. Reparationerna blir billigare än vad längre garantitid hade kostat och medarbetaren får sin telefon reparerad snabbare än handläggning av garantiärende.

Rekommenderade åtgärder

- **Teckna reparationsavtal** för produktgrupper med hög miljöpåverkan. Utred när det är bästa alternativet att inkludera reparationstjänsterna i avtal med leverantörerna av produkterna och när det lönar sig att handla upp det separat.
- **Se över användningsgrad av garantier** och utred om det lönar sig med separat reparationstjänst lokalt.

Cirkulär anskaffning

5

MÅL

Kunna få tag på det man behöver genom **cirkulära anskaffning enkelt och snabbt** (enklare än att köpa linjärt).

SYFTE

Enligt Göteborgs Stads riktlinje för inköp och upphandling, uppdaterad 2022, ska cirkulära lösningar eftersträvas genom att i första hand tillgodose ett behov med befintliga resurser, i andra hand genom tjänster, hyrlösningar eller genom inköp av begagnat, och i sista hand genom nyinköp. För att riktlinjen skall kunna efterlevas i praktiken är det viktigt att **inköpsrutiner och organisation finns på plats som stöttar de cirkulära valen** vid anskaffning och styr bort från de linjära.

Åtgärdsområden inom cirkulär anskaffning

1. Utforma inköpsprocessen enligt riktlinjen för cirkulära inköp och upphandling
2. Centralisera beställare och säkerställ att de är kunniga inom cirkulär anskaffning
3. Skapa standardiserat sortiment för relevanta produktgrupper

1. Utforma inköpsprocessen enligt riktlinjen för cirkulära inköp och upphandling

Insikter om nuläget

- **Enkätstudien har visat på en låg efterlevnad av riktlinjen för cirkulära inköp och upphandling idag (30 %).** En del verksamheter har börjat utreda hur de skall arbeta med riktlinjen.
- **Cirkulära inköp upplevs ta längre tid och kräver ny kunskap.** Tiden finns inte i många's arbete, det upplevs krångligare och det finns inte samma möjligheter och utbud. Det saknas kunskap om hur man gör cirkulära inköp.
- **Förnyad konkurrensutsättning vid varje avrop lyfts som ett hinder** för inköp av återbrukade möbler då det är tidskrävande.
- **Lagstiftning och styrdokument kan sätta hinder** att återanvända varor. Exempelvis leksaker är svåra att återanvända men även kontorsmöbler där krav på rätt arbetsmiljö sätter hinder.

”Regler behöver vara lätta att förstå - får vi till exempel gå ut och köpa kaffemuggar på second hand-butiken runt hörnet?”

Rekommenderade åtgärder

- Utforska och utveckla **styrning mot cirkulära val vid anskaffning (inköp)** genom stöttande åtgärder och utforska och undanröj hindrande åtgärder.
 - **skapa pop-up i inköpssystemet med frågor** och info som styr mot cirkulärt beteende, t.ex: Har du kollat om det du ska köpa finns internt? Kan det köpas begagnat? Är det reparerbart och består det av återanvända material?
 - skapa ”en-väg-in” som styr mot cirkulär anskaffning, t.ex. genom att **integrera Tage med inköpssystemet** så användare styrs dit när man söker på ”stol”.
 - Samla in och **dela goda exempel på cirkulära rutiner** i förvaltningar som anger att de arbetar enligt stadens cirkulära riktlinjer för inköp. (se vilka förvaltningar i sammanställning av enkät på sida 76)
 - **Utforma avtal för återanvändning** med tanke på användarvänlighet och styrning mot resurseffektivisering. Rangordning av aktörer är tidsbesparande för beställaren, medan möjligheten att vid avrop välja den aktör som kan erbjuda högst andel återanvänt eventuellt kan styra mot ökad resurseffektivisering.

2. Centralisera beställare och säkerställ att de är kunniga i cirkulär anskaffning

Insikter om nuläget

Se föregående sida.

Så här gjorde Härryda kommun
Grindvakt för möbelanskaffning:

Härryda kommun planerar att anställa möbelsamordnare som ska godkänna all anskaffning av möbler med en tydlig prioriteringsordning genom att tillgodose behov genom möbelbiblioteket, genom reparation/uppgradering på internt snickeri eller extern tjänst, genom inköp av återanvända möbler och sist genom inköp av nyproducerade möbler. Övriga användare i inköpssystemet kan inte komma åt möbelavtalen för avrop.

Rekommenderade åtgärder

- **Centralisera beställarrollen** för relevanta produktgrupper. Till exempel genom att ett fåtal personer/beställare i staden är ansvariga för inköp av specifika områden så som möbler, lokalvård, mobiltelefoner, arbetskläder så kallade "grindvakter/grindöppnare". De skall vara kunniga i området och kan ge praktiska råd och förslag på cirkulär anskaffning.
- **Inför obligatorisk utbildning inom cirkulär ekonomi för de med behörighet att beställa** produktgrupper med betydande miljö- och klimatpåverkan.

2. Skapa standardiserat sortiment för relevanta produktgrupper

Insikter om nuläget

- Göteborgs Stads strategi *”vi driver på den cirkulära ekonomin”* beskriver att det till exempel innebär att **”göra det lättare att hitta tjänster och produkter med minimal miljöpåverkan i det gemensamma inköpssystemet och särskilt miljöbelastande artiklar ersätts.”**
- I samband med att miljöförvaltningens införande av en lånegarderob **för samtliga ytterkläder infördes även ett standardsortiment.** Detta skapade mer enhetlighet vilket uppskattades av personal.

Rekommenderade åtgärder

Utred när det lönar sig att skapa ett standardiserat sortiment, med syftet att underlätta delning och återanvändning inom stadens olika förvaltningar och bolag, och när det lönar sig att inte begränsa sortimentet för att möjliggöra för inköp av återanvända produkter i vissa verksamheter. Till exempel rekonditionerad IT som inte kan beställas i så stor skala (läs om detta på sidan 25). Implementera resultatet.

Så här gjorde Härryda kommun
Standardsortiment för möbler:

Som del i arbetet med att skapa cirkulära möbelflöden har Härryda kommun beslutat om ett standardsortiment av möbler för olika funktion vid inköp. Finns det behov för andra specialmöbler ska det tas upp med möbelsamordnaren.

Cirkulär avveckling

6

MÅL

Kunna **avveckla saker externt** på ett sätt som maximerar produktens värdebevarande

SYFTE

I avsnittet "intern återanvändning och delning" beskrivs nuläge och åtgärder inom internt återbruk. När behovet uppstår att **avveckla något externt bör detta ske i enlighet med avfallshierarkin** som säger att avfall i första hand skall förebyggas (till exempel genom att reparera något som gått sönder istället för att avveckla det och skaffa något nytt), i andra hand genom att återanvända (till exempel genom att skänka till en annan organisation), i tredje hand genom materialåtervinning, i fjärde hand genom energiåtervinning (förbränning) och i femte och sista hand genom deponi.

Åtgärdsområden inom cirkulär avveckling

1. Underlätta avveckling av återanvändbara saker till andra organisationer
2. Utveckla och testa en tjänst för hämtning och cirkulär avveckling

1. Underlätta avveckling av återanvändbara saker till andra organisationer

Insikter om nuläget

Det råder **brist på kunskap om och hur kommunen får ge bort saker** och till vem.

Så här gjorde Härryda kommun
Möbelbibliotek med möjlighet att skänka till andra

Härryda använder Sajkla-plattformen för sitt möbelbibliotek. Där kan de söka externa organisationer att skänka möbler till om de inte hittar avsättning för dem internt.

Rekommenderade åtgärder

- Skapa möjlighet att **skänka till andra organisationer** genom Tage-plattformen. Till exempel genom integrering med andra offentliga organisationer som har möbel- och återbruksplattformar i regionen.
- **Sprid kunskap om/arbete in rutiner för cirkulär avveckling** utanför organisationen av relevanta produktgrupper baserat på den juridiska vägledningen om att skänka saker till återanvändning utanför kommunen.

”Det hade varit toppen om Göteborg Stad kunnat ta fram en lathund för hur du kan skänka gamla arbetskläder som inte går att återanvända till ”en organisation som gör trasmattor av gamla textilier eller liknande.”

2. Utveckla och testa en tjänst för cirkulär avveckling

Insikter om nuläget

- I Göteborgs Stads avfallsplan står det att ”**Allt som kan återbrukas skall återbrukas**”
- Idag **saknas en helhetstjänst för cirkulär avveckling** eftersom det är olika aktörer som hanterar resurser när det klassas som avfall och när det inte gör det. Det är svårt och tidskrävande för användaren att bedöma om olika produkter går att återanvända (med eller utan reovering) eller om det behöver destrueras genom materialåtervinning eller förbränning.

Rekommenderade åtgärder

För dialog med aktörer inom avfallshantering och återanvändning (till exempel aktörer på andrahandsmarknaden) för att undersöka möjligheten att **testa en tjänst för hämtning och cirkulär avveckling** av olika produktgrupper för hantering enligt stadens cirkulära riktlinjer. Det vill säga både hämtning av sådant som kommer bedömas som **avfall och icke-avfall i samma tjänst.**

Cirkulär upphandling

7

MÅL

- Kunna ställa cirkulära krav vid upphandling.
- Hålla en kontinuerlig och aktiv dialog med marknaden för att skapa och utöka förutsättningarna för marknaden att leverera och successivt öka kraven.

SYFTE

Cirkulär upphandling är en grundförutsättning för att staden ska kunna ställa om till den cirkulära kunden och agera i enlighet med den cirkulära riktlinjen för inköp och upphandling. Detta då omställningen kräver avtal, produkter och tjänster som möjliggör cirkulära-kunden val vid anskaffning, innehav och avveckling.

Åtgärdsområden inom cirkulär upphandling

1. Anslut till nätverk/partnerskap med andra offentliga organisationer för cirkulär marknadsdialog
2. Cirkulär kategoristyrning för produktgrupper med hög miljöpåverkan.
3. Ställ krav enligt riktlinjen för cirkulära inköp och upphandling och miljö- och klimatmålen i alla ramavtal

1. Anslut till nätverk/partnerskap med andra offentliga organisationer för cirkulär marknadssdialog

Insikter om nuläget

- **Offentliga aktörer upplevs för små** för att ställa krav på globala tillverkare angående till exempel andel återvunnet material och reparerbarhet.
- **Tillsammans är offentliga och privata aktörer i Norden tillräckligt stora** för att ställa krav även på de största leverantörerna.
- **Marknaden upplevs omogen** och linjär i sitt tänkesätt.

Rekommenderade åtgärder

- **Sök upp och anslut till nätverk** för att utveckla och ställa enhetliga och gemensamma krav på marknadsaktörer. Till exempel genom expertgruppen inom cirkulär upphandling inom delegationen för cirkulär ekonomi.

2. Cirkulär kategoristyrning för produkter med hög miljöpåverkan

Insikter om nuläget

- **Utökning av kategoristyrningen** möjliggör uppskalning av cirkulära principer i upphandlingen på ett strukturerat och effektivt sätt. Till exempel har arbetskläder lyfts om ett passande produktområde för att införa kategoristyrning.

Så här gjorde Kungälv kommun
Viktning av krav på reparationstjänster i upphandling

Viktning av krav i upphandling som överensstämmer med verklig kostnadsstruktur. Kungälv har gett reparationstjänster högre vikt och garantitider lägre vikt, vilket lett till att leverantörens pris för reparationer sänkts i anbuden.

Rekommenderade åtgärder

- **Utred, testa och implementera hur kategoristyrningen i nuvarande produktgrupper kan styra mot en ökad cirkulär resurshantering** i enlighet med den cirkulära riktlinjen för inköp och upphandling. Till exempel:
 - möjlighet att köpa in **rekonditionerade datorer** för enheter med lägre behov av prestanda.
 - alternativa affärsmodeller, till exempel **bilpool** inom staden och/eller med Göteborgs samhället.
 - **Releasing av stadens bilar** för enheter med lägre behov av räckvidd.
 - **Utred vilka andra produktgrupper som är relevanta för kategoristyrning baserat på miljö- och klimatpåverkan.** Implementera kategoristyrning i enlighet med stadens cirkulära riktlinje för inköp och upphandling.

3. Ställ krav enligt riktlinjen för cirkulära inköp och upphandling och miljö- och klimatmålen i alla ramavtal

Insikter om nuläget

- Det har lyfts att det finns **goda möjligheter att lyfta in cirkulära principer i upphandlingsprocessen av ramavtal nu**. Till exempel vad gällerramavtal för reparation av arbetskläder.
- **Det saknas idag utpekat ansvar för att leda beteendeförändring** hos inköpare vid införandet av nya typer av ramavtal, till exempel ramavtalet för återbruk av möbler.

Rekommenderade åtgärder

- **Utveckla guide och arbetssätt för upphandling i enlighet med riktlinjen för cirkulära inköp och upphandling och miljö- och klimatmålen, och utbilda alla som genomför upphandlingar**. Utred vilka nya aktiviteter och roller som behövs för att utveckla en cirkulär upphandlingsprocess. Till exempel
 - **Skapa rollen ”utvecklingsledare cirkulär upphandling”** som ansvarar för omställningsdialog och stöd till upphandlare vid behovsprövning och cirkulär kravställning.
 - **Att utforma relevanta krav som styr mot ökad måluppfyllelse** av klimat- och miljömålen i staden genom till exempel att succesivt öka kraven på till exempel livslängd, andel återanvända och återvunna material, reparerbarhet, reparationstjänster och redovisning av klimatpåverkan beroende på produktgrupp.
 - Undersök möjlighet att **testa innovativa cirkulära lösningar** med leverantörer under ramavtalsperioden.
- **Bygg kommande upphandlingar utifrån riktlinjen för cirkulära inköp och upphandling**. Börja införa frågor enligt riktlinjen för cirkulära inköp och upphandlingar i kommande ramavtalsupphandlingar och fortsätt utveckla arbetet i takt med att riktlinje och arbetssättet som beskrivs ovan utvecklas.

Styrning och organisation

8

MÅL

- Kunna **följa upp resursanvändningen** kopplat till miljö- och klimatmål.
- Ha tydliga **roller, ansvar och ägandeskap** för resurser
- Ekonomiska **incitament** för **resurssparande**

SYFTE

För att de sju presenterade förutsättningsområden ska bli kraftfulla verktyg i omställningen till en cirkulär kund, och bidra till stadens uppfyllnad av miljö- och klimatmålen, behövs även **stöd i form av styrmodeller, förtydligande av ansvar och uppföljning.**

Åtgärdsområden inom styrning och organisation

1. Nyttjanderätt som ger incitament att hushålla med resurser
2. Ekonomiska incitament att hushålla med resurser
3. Sätt kvantifierade mål och följ upp resursanvändning
4. Utpekat ansvar och mandat för att utveckla och förvalta resursflöden
5. Ändrade attityder inom det offentliga uppdraget

1. Nyttjanderätt som ger incitament att hushålla med resurser

Insikter om nuläget

- **Oklarhet om vem som äger produkter skapar hinder** för att överlåta prylar till andra verksamheter.
- För användare av t.ex. möbler är det inte ekonomiskt motiverat att renovera dem innan de är helt avskrivna efter tio år. Tidigare renovering innebär dubbla kostnader.

”Befintliga system främjar inte cirkulära tänkesätt (till exempel att möbler/skärm/projektor osv som vi leasar från GSL måste vara avskrivna innan de kan cirkulera).”

Rekommenderade åtgärder

- **Utred och implementera ägarförhållanden/förvaltningsform /nyttjandeformer som ger incitament för hushållning av resurser.** Undersök till exempel:
 - **Centraliserat ägande** av resurser kan underlätta internt delande men riskerar att försvaga incitament för återanvändning lokalt i de olika verksamheterna.
 - Undersök möjligheten att **föra över kvarvarande leasingkostnad** till en annan förvaltning/bolag.
 - När det lönar sig att upphandla **ägande respektive tillgång.** Till exempel ägande när behovet är långsiktigt och förutsägbart medan tillgång till när behovet kan förändras under tid eller är temporärt.
 - När det lönar sig att skriva **avtal respektive ramavtal** med leverantörer. Vid avtal förbinder man sig att köpa en viss mängd vilket man inte gör vid ramavtal.

2. Ekonomiska incitament att hushålla med resurser

Insikter om nuläget

- Det sker många och ibland väldigt omfattande inköp av tex möbler i slutet av ett budgetår för att förbruka budgeterade medel.
- ***”Vi måste förstå psykologi - tjänar man tid, pengar, status på att agera, så agerar man. Förlorar man i detta så struntar man i det... Måste vara lätt! Kunskap är en viktig grundbult, men räcker inte. Pengar styr till stor del. Tid är pengar.”***

Så här gjorde Tjörns kommun:

Intraprenad inom äldreboende

Kommunen har infört intraprenad inom vissa boenden i äldreomsorgen. Dessa verksamheter kan spara pengar från ett år till ett annat och använda dem enligt eget beslut till sådant som gynnar verksamheten.

Så här gjorde Kungsbacka kommun:

Skrota garantin och fokusera på reparationsavtal

Eftersom det är väldigt få garantiärenden på telefoner och surfplattor så valde Kungsbacka att inkludera även reparationer i upphandlingen, men minska garantitiden. Vid första anbudsfrågan lade leverantören ett väldigt högt pris på reparationer. Kommunen viktade då upp reparationskostnaderna vid utvärdering av anbudet och fick därmed lägre pris på reparationerna. I slutändan blev det billigare och reparationer går snabbare än hantering av garantiärenden.

Rekommenderade åtgärder

- Utred och inför incitament för att verksamheter **inte ska känna behov av att förbruka budgeten i slutet av året**. Systemet med intraprenad i Tjörns kommun kan vara inspiration. Ökad behovsprövning och äskande av budgetmedel, speciellt för icke årliga kostnader, kan också vara en idé att undersöka. Ett spår är benchmarking med andra kommuner, vilket eventuellt kan ske via SKR.
- **Utred möjlighet att skapa ett ”klimatväxlingssystem”** (som var ett finansiellt incitament att minska utsläpp från resor) för de som förlänger livslängden på befintliga resurser.
- Utred och utveckla metod för att **följa upp kostnader kopplat till produkters livscykel** (så kallad TCO – total cost of ownership) och undersök hur dessa påverkas av cirkulära interventioner och styr mot klimat- och miljömål, t.ex.:
 - Kostnad och användning av garantier
 - Möjlighet att ta med reparationskostnader i avtalen i utbyte mot kostnaden för långa garantitider.
 - Nyttjandegrad och lagerhållningskostnader

3. Sätt kvantifierade mål och följ upp resursanvändning

Insikter om nuläget

- Regionens mål att **andel återbrukade möbler ska vara minst 20 % av inköp år 2022.**
- Det saknas en **styrande uppföljning av klimat och miljömålen.**

Så här gjorde Härryda kommun

Specificera andel återanvänt, återtillverkat & jungfruligt material i inköp av möbler för 2024

Härryda kommun har tagit fram en målsättning på hur fördelningen av inköp av begagnade och nya möbler skall se ut årligen från år 2024 i tre möbelkategorier (stolar, bord och soffor/fåtöljer) Kategorierna mäts var för sig av möbelsamordnaren och rapporteras årligen.

30 % internt återbruk - 20 % externt återbruk - 50 % nya möbler

Rekommenderade åtgärder

- **Definiera kvantifierade cirkulära mål och utveckla uppföljningsmetod för olika produktflöden och/eller olika verksamheter/förvaltningar baserat på den nedbrytning av miljö- och klimatmålen som genomförs på uppdrag av GSL (dec 2022).**
- **Utveckla bedömningsverktyg** så att en inköpare i beslutstillfället eller beslutsunderlaget kan göra en bedömning av olika alternativs effekter för klimat och miljö.

4. Utpekat ansvar och mandat för att utveckla och förvalta resursflöden

Insikter om nuläget

- *"I förvaltningen arbetar man med cirkulära alternativ både vid inköp och avfall. Vi har grymma samordnare vars huvuduppdrag handlar om att minska inköp, avfall och öka återanvändning och återvinning. Värt att notera är att **ansvariga inte har större mandat än chefer, vilka inte alltid är intresserade av att välja cirkulära alternativ.**"*
- **Ledningspersoner måste inse att cirkularitet ibland kräver mer personal.** *"Tydlig styrning (inte bara genom styrdokument och mål), fördelning av resurser (Även om det finns ekonomiska incitament att arbeta mer cirkulärt tar det i en del fall mer arbetstid i anspråk. Detta måste prioriteras/vara okej för att inte bli en anledning till att cirkulära alternativ inte används)."*
- *Otydlig ansvarsfördelning. **Utpekat ansvar saknas för flöden.** T.ex. att man slängde stora mängder möbler för att arbeta upp budget. Ingen står till svars.*
- **Nya riktlinjer och vad de innebär för staden når inte alltid hela vägen dit de bör implementeras.**

Rekommenderade åtgärder

- **"Materialmäklare" - Utred och implementera organisation för samordning av resursflöden.** Starta med flöden med stor hållbarhetspåverkan.
 - T.ex. att inventera, följa upp, kommunicera och sprida existerande cirkulära möjligheter och skapa nya förutsättningar. Det kan t.ex. vara en "möbelsamordnare" - med viss kunskap om cirkulär ekonomi, praktisk och estetisk inredning, arbetsmiljö (ergonomi och kemi) - som kan stötta vid anskaffning och avveckling och är hängränna mellan tex GSL, INK och Intraservice. (Kanske samfinansiering)
- **Utveckla stadens ledningssystem** med tydlighet i hur cirkulära riktlinjer och mål ska implementeras och förvaltas i förvaltningar och bolag.
- **Stärk** - eventuellt efter en utredning hur - möjliggörarna, förändringsledare och ambassadörer (praktiska görare) som praktiskt hanterar flödena, t.ex. vaktmästare och chaufförer. T.ex. genom obligatorisk utbildning i CE till dessa grupper och ett nätverk.
- **Ge inköpsfunktionen i uppdrag att aktivt verka för cirkulär upphandling** och anskaffning/inköp genom rådgivning och styrning och kanske kontroll. Exemplet från Kungsbacka visar på en förändrad roll för inköpsfunktionen från att enbart agera på efterfrågan till målstyrt agerande. Se ex sid 25 under förutsättningsområde Behovsprövning.

5. Ändrade attityder inom det offentliga uppdraget

Insikter om nuläget

- *”Tankarna att om man arbetar i en viktig förvaltning i staden innebär att **man skall ha det bästa**”*
- *”Mindset är viktigt. **Det är viktigt att ha en ny stol. Mentaliteten är avgörande.**”*
- *Ex. alkolås från en gammal bil till en ny. Då protesterar kunden. **De förväntar sig nya grejer. Det är en mentalitet och vana.***
- *Det är en stor förändring i tankesätt. Vi är så präglade i den linjära modellen att det är extra svårt att få personer att ändra sin beteende. Allt är anpassat till ett sådant tänkesätt,*
- ***Vi arbetar ständigt med frågan** i vårt dagliga arbete (avfallshantering) så **motivationen bör inte vara något problem.***
- *Att jobba med **beteendeförändring bör vara ett stadenövergripande uppdrag** baserat på avfallsplan och miljö- och klimatprogram.*

Rekommenderade åtgärder

- **Utred och implementera namnändringar på processer och planer kopplade till brukarcykeln** för den cirkulära kunden, t.ex. genom att använda ordet anskaffning istället för inköp.
- **Visa goda exempel på att det inte blir jobbigare med det cirkulära alternativet**
 - Reparation av kläder och telefoner ofta går snabbare än att köpa nytt.
 - Med delningsgarderob för kläder finns alltid hela och rena kläder tillgängliga.
 - Lyft och sprid exempel på fina kontor med hög andel återanvända möbler.
 - Lyft upp goda exempel och kommunicera dem tex genom upphandlare, inköpare och miljösamordnare.
- **Synliggör konsekvenserna av beteendet**, genom t.ex. nudging.
- **Öka kunskapen om och viljan att agera som cirkulär kund.** Identifiera och fokusera på nyckelpersoner och nyckelförvaltningar i första hand t.ex. genom
 - Temafördjupning om cirkulär ekonomi i stadens miljö grundutbildning
 - Avsnitt om cirkulär ekonomi i INK:s ”miljöutbildning för beställare”

Summering, frågeställningar för fortsatt arbete och slutord

Översikt över förslaget: 8 utvecklingsområden med 21 åtgärdsområden

INVENTERING

1. Säkerställ att relevanta produktgrupper ingår i ett **inventariesystem med individuell märkning**
2. **Utveckla inventeringsarbetet så att det stödjer riktlinjen** för cirkulära inköp och upphandling och strävar mot maximal nyttjandegrad

BEHOVSPRÖVNING

1. Utveckla arbetssätt och rutin för att **definiera behov hos olika verksamheter** och användargrupper vid upphandling och **anskaffning**
2. Utveckla arbetssätt och rutin för **regelbunden uppföljning** av behov på verksamhetsnivå för att kunna planera för cirkulär **avveckling**

INTERN ÅTERBRUK & DELNING

1. Utveckla arbetssätt och system för att underlätta **anskaffning och avveckling för intern återanvändning**
2. Utveckla arbetssätt och system för att **dela på saker i staden**.

VÄRDEBEVARANDE

1. **Renoveringsverkstad** som del av Göteborgs Stads arbetsmarknadsorganisation
2. **Tjänster och rutiner för underhåll och reparation** för alla relevanta produktgrupper

CIRKULÄRA ANSKAFFNING

1. Utforma **inköpsprocessen enligt riktlinjen för cirkulära inköp** och upphandling
2. **Centralisera beställare** och säkerställ att de är kunniga inom cirkulär anskaffning
3. **Skapa standardiserat sortiment** för relevanta produktgrupper

CIRKULÄR AVVECKLING

1. Underlätta **avveckling av återanvändbara saker till andra organisationer**
2. Utveckla och testa en **tjänst för hämtning och cirkulär avveckling**

CIRKULÄR UPPHANDLING

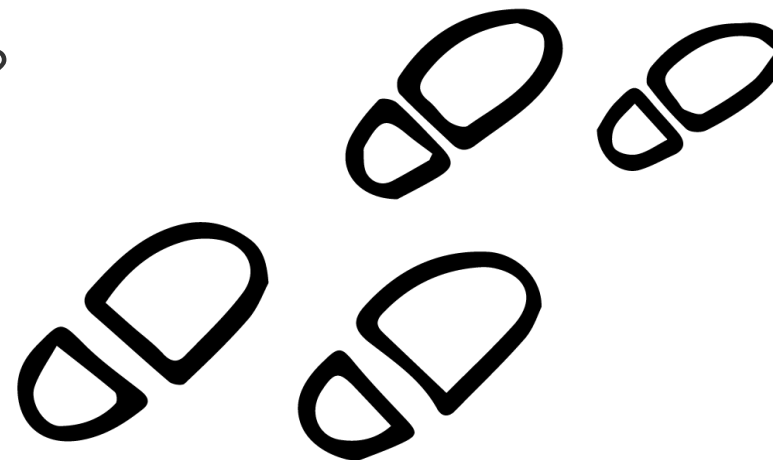
1. Anslut till **nätverk/partnerskap med andra offentliga organisationer** för cirkulär marknadssdialog
2. **Cirkulär kategoristyrning** för produktgrupper med hög miljöpåverkan
3. Ställ **krav enligt riktlinjen för cirkulära inköp och upphandling** och miljö- och klimatmålen i **alla ramavtal**

ORGANISATION OCH STYRNING

1. **Nyttjanderätt som ger incitament** att hushålla med resurser
2. **Ekonomiska incitament** att hushålla med resurser
3. **Sätt kvantifierade mål** och följ upp resursanvändning
4. **Utpekat ansvar och mandat** för att utveckla och förvalta resursflöden
5. **Ändrade attityder** inom det offentliga uppdraget

Frågeställningar för fortsatt arbete

- Vad (inom varje utvecklingsområde) behöver hända först?
- Vad är lågt hängande frukter och kan göras direkt?
- Vilka processer har störst påverkan?
- Vad tar lång tid och behöver därmed påbörjas omgående?
- Vad behöver ni äska medel/mandat för att göra?

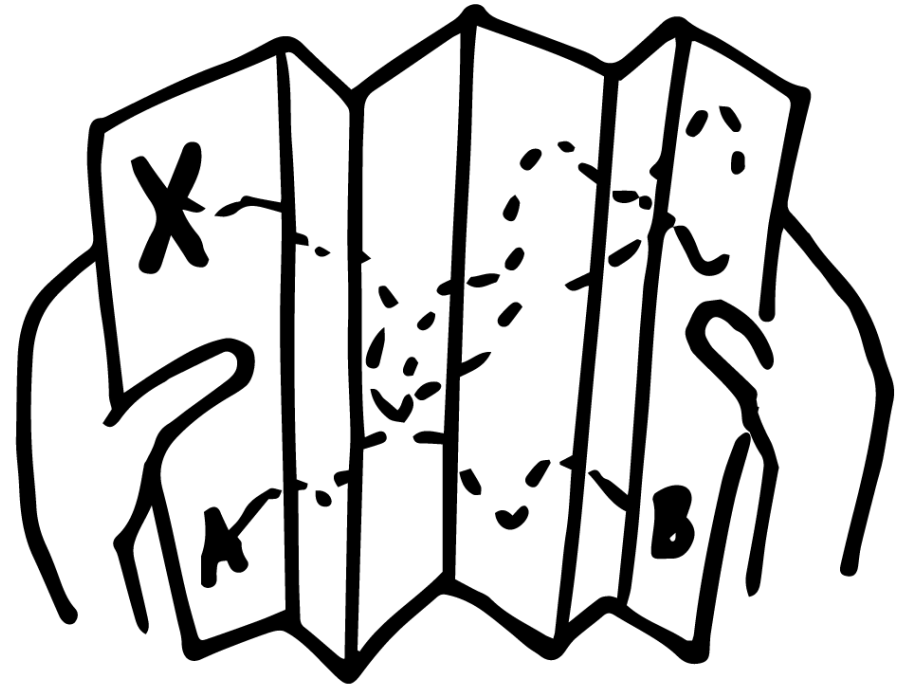
Slutord – börja vandra tillsammans!

Det är ett stort jobb som skall göras. Vi ser att ni kommit ett baby-steg på vägen i organisationen som helhet, vissa delar har sprungit före och kommit längre. Samtidigt har Göteborgs Stad kommit långt jämfört med många andra kommuner som knappt börjat.

Det är mycket nytt som ni behöver ta reda på och lära er. Därför handlar många av våra rekommendationer om utredningar. Samtidigt är viktigt ni börjar gå framåt samtidigt som ni letar efter vägen. Ni ska inte fastna i tänkandet utan bör lära genom att göra.

Vår förhoppning är att denna rapport ger er en karta som markerar vart ni är på väg och vilka övergripande steg ni behöver ta för att komma dit.

Lycka till!

Göteborgs
Stad

Bilagor

Bilagor

1. Presentationsbilder den cirkulära kunden
2. Sammanställning av enkät

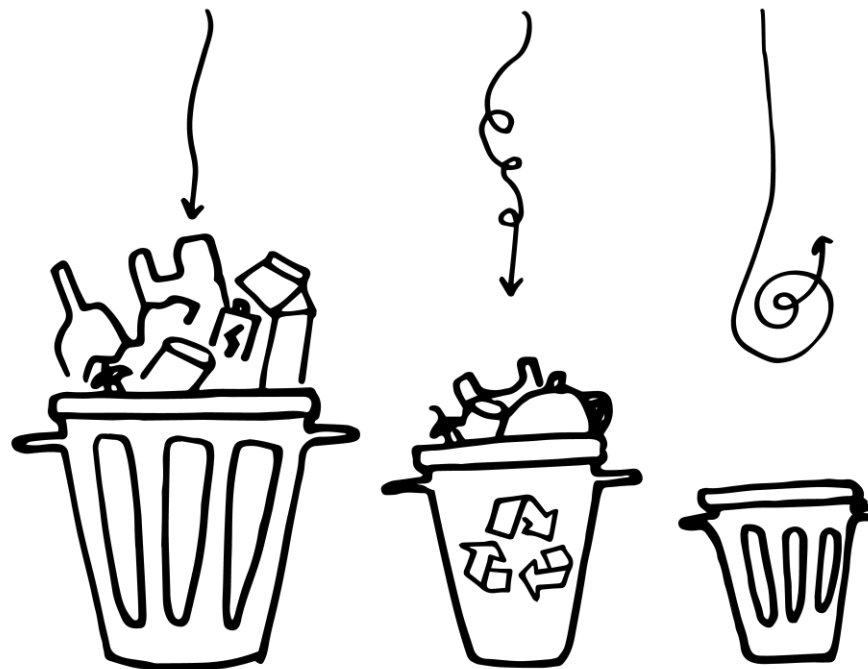
1. Presentationsbilder: Vad innebär den cirkulära kunden?

Linjär
ekonomi

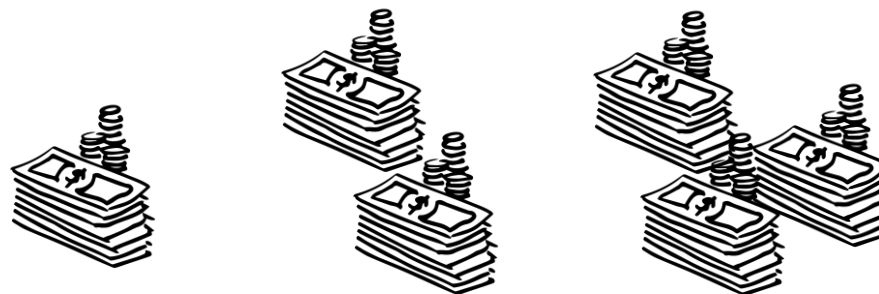
Återvinnings-
ekonomi

Cirkulär
ekonomi

Avfalls
mängder

Bevarat
värde

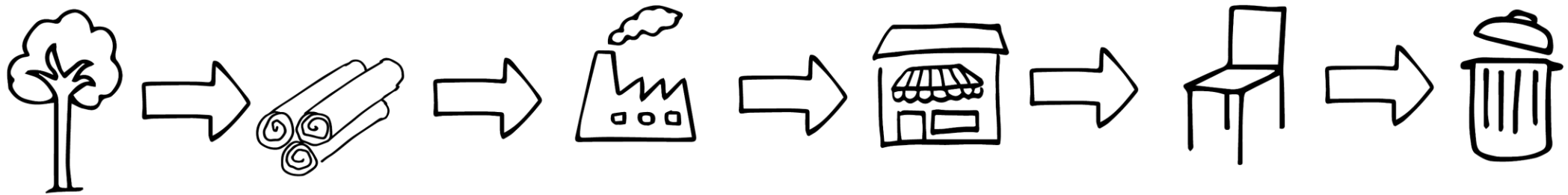
Sakta ner flödet genom att skruva åt vattenkranen, stoppa i proppen och använda vattnet i tvätthon längre och effektivare.

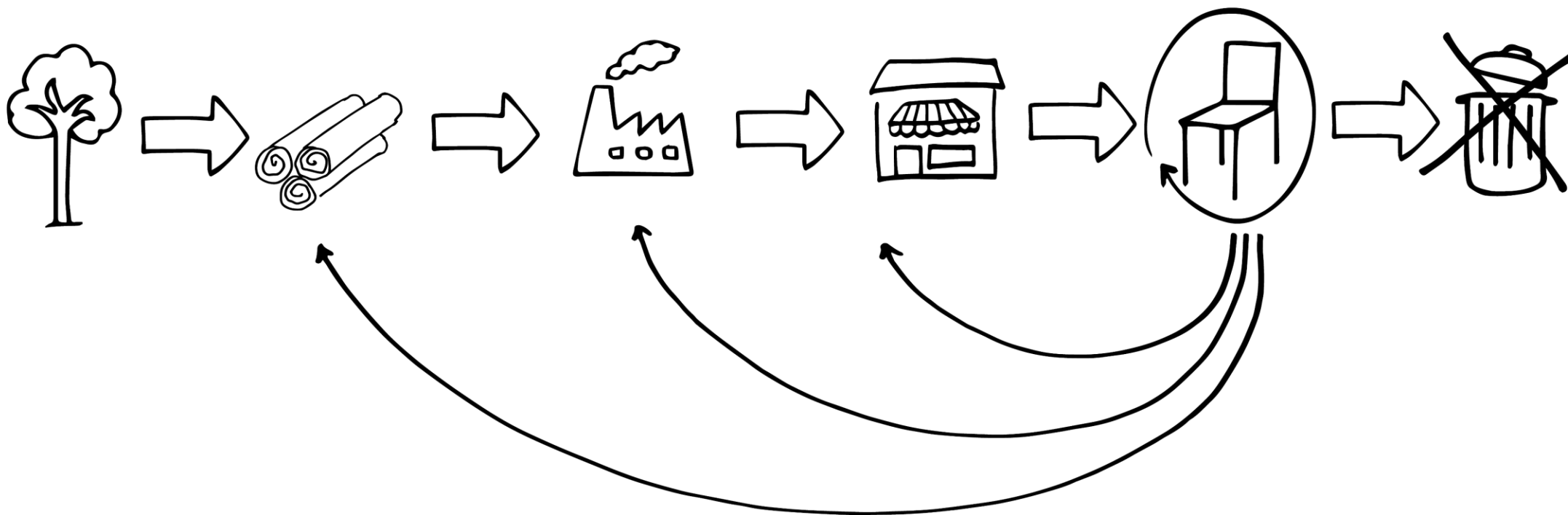
En bil står i snitt parkerad 92% av tiden och kör 1,5 person. Dessutom sitter den fast i trafik 1%, och 1,6 % av tiden går åt till att leta parkering. Det blir bara 5% av faktiskt körning.

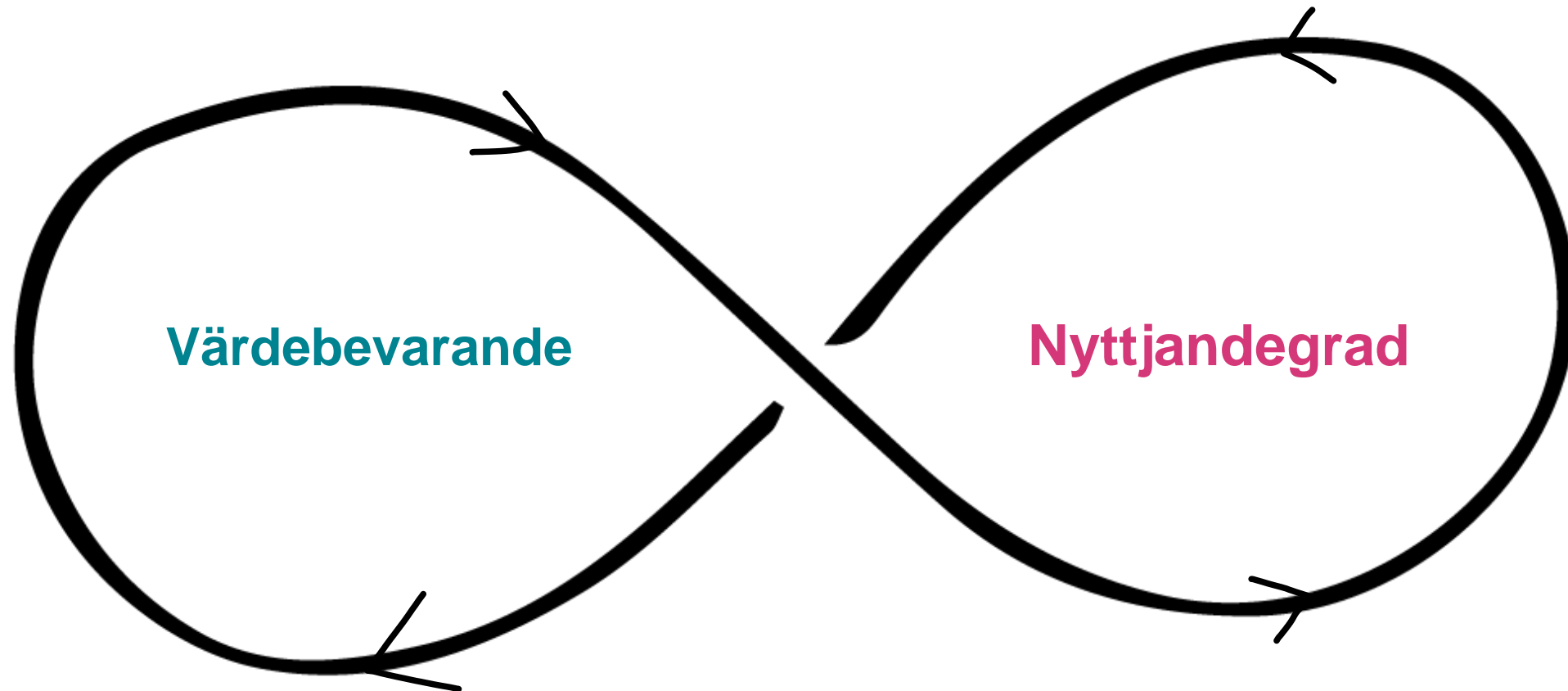
Linjär ekonomi

Återcirkulera i så små cirklar som möjligt

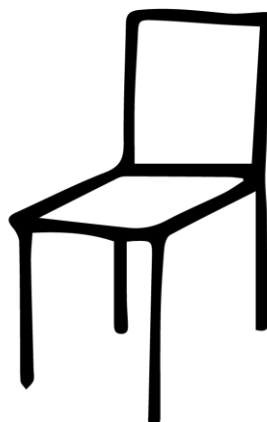
Sträva efter maximalt:

Stolen har ett värde i sig och vill helst av allt få användas så mycket och länge som möjligt

När jag skadar mig vill jag helst av allt bli omhändertagen och ompysslad så att jag kan bli hel igen och orkar bära trötta människor ännu längre!

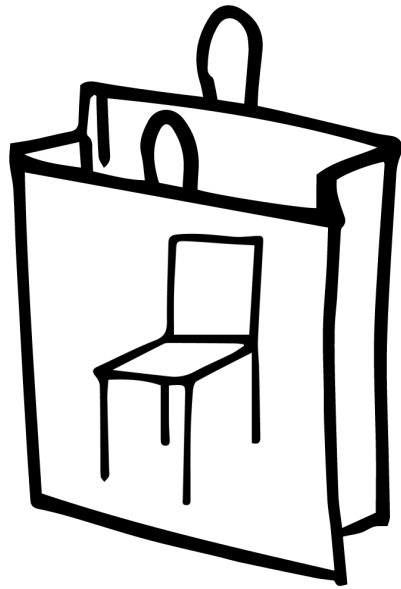
Jag känner mig värdefull när jag får hjälpa trötta människor att få vila benen. När jag står oanvänd i ett mörkt rum känner jag mig inte värdig.

Linjär kund vs. Cirkulär kund

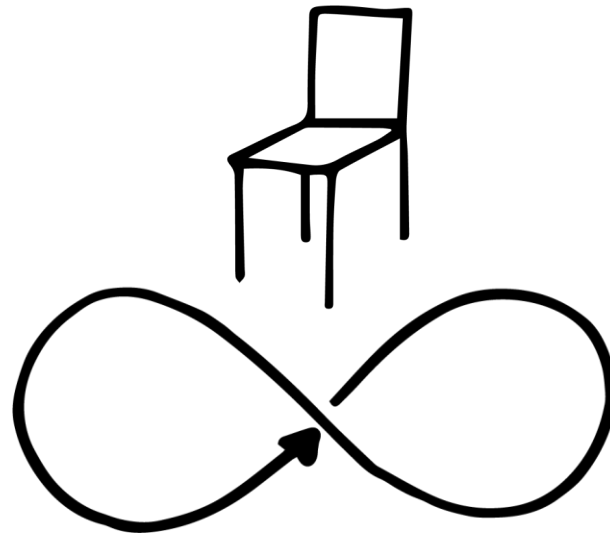
- Slita ut och köpa nytt
- Vad skall vi köpa in?
- Tänker billigt vid inköp
- Efterfrågar produktmodell
- Samma till alla
- Nytt och fräscht
- Avfall - "göra mig av med"
- Äger

- Underhålla och reparera
- Vad har vi redan?
- Tänker kostnad för hela produktens livscykel
- Efterfrågar funktion
- Utreder behov
- Rekonditionerat och fräscht
- Resurs - "hur kan detta tas tillvara"?
- Använder

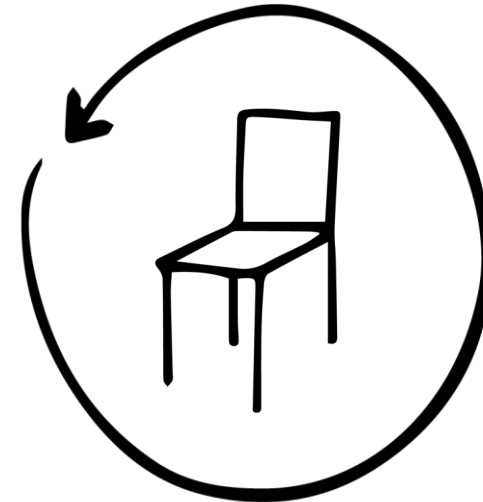
Brukarczykel för den cirkulära kunden

Anskaffning

Innehav

Avveckling

2. Sammanställning av enkät

Vilken förvaltning jobbar du på?

Bostads AB Poseidon
Sbk
Stadsfastigheter
Trafikkontoret
Intraservice
Stadsbyggnadskontoret
Socialförvaltningen Nordost
Miljöförvaltningen
Park- och naturförvaltningen
Göteborgs Spårvägar AB
Förskoleförvaltningen
Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen
Utbildningsförvaltningen
Göteborgs Stads Leasing AB
Idrotts- och föreningsförvaltningen
Kretslopp och vatten
Socialförvaltningen Hisingen
Park- och naturförvaltningen
Renova
Liseberg AB
Förvaltningen för inköp och upphandling
Demokrati och medborgarservice
socialförvaltningen centrum

✓ 2 Enligt Göteborgs Stads riktlinje för inköp och upphandling, uppdaterad 2022, ska cirkulära lösningar eftersträvas genom att i första hand tillgodose ett behov med befintliga resurser, i andra hand genom tjänster, hyrlösningar eller genom inköp av begagnat, och i sista hand genom nyinköp. Upplever du att detta efterföljs i din förvaltning/bolag?

23 out of 23 people answered this question

Tillämpas till viss del, framförallt genom återanvända.

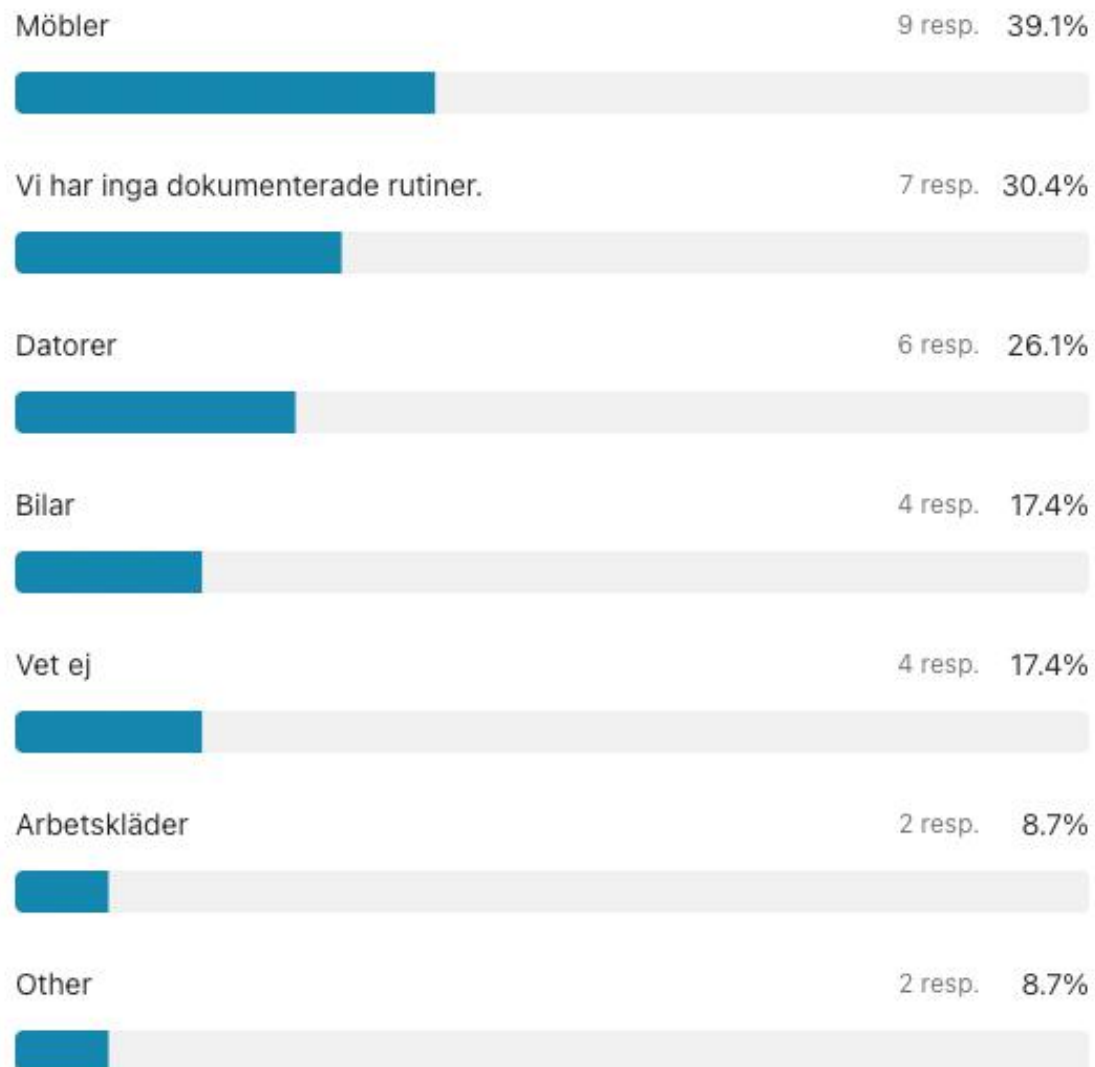
14 days ago

"Ja det tillämpas i praktiken" :

- Stadsfastigheter
- Stadsbyggnadskontoret
- Socialförvaltningen Nordost
- Miljöförvaltningen
- Park- och naturförvaltningen
- Socialförvaltningen Hisingen
- Liseberg

✓ 3 Inom vilka områden har din förvaltning/bolag dokumenterade rutiner eller arbetssätt för cirkularitet/effektiv resursanvändning*?

23 out of 23 people answered this question (with multiple choice)

Other:

- "Vi har i viss mån arbetssätt inom övriga områden men inga dokumenterade rutiner"
- "Vi håller på att ta fram rutiner för inköp där vi i första hand alltid ska använda oss av TAGE eller ramavtalet för återbrukade möbler. Vi funderar också på hur vi kan göra för att få rutin på att mindre saker som tex porslin och liknande ska kunna köpas på second hand. Dessa riktlinjer kommer också finnas med i en flyttrutin vi håller på att ta fram för att undvika nyköp vid byte av lokaler."

Vad tänker du behöver göras för att utveckla och skala upp arbetet med cirkularitet/effektiv resursanvändning vid inköp, innehav och avveckling av möbler, arbetskläder, datorer, bilar eller andra produktkategorier?

Ledningssystem i staden med tydlighet i hur riktlinjer etc ska implementeras och förvaltas i förvaltningar och bolag. Nya riktlinjer och vad de innebär för staden når inte alltid hela vägen ner dit de bör implementeras. Utbildning

Guider, ramavtal

Tydliga regler

Som jag sagt många gånger. Centrallager och humanresurser. Ledande måste inse att cirkularitet kräver mer personal.

Ha bättre koll på våra befintliga resurser (bättre inventarier), tydligare rutiner med nyinköp med mer inriktning mot cirkularitet, öka kunskapen och kultur i förvaltningen när det gäller CE

Utbildning och guider behövs

Tydliggöra ansvar och rådighet mellan olika förvaltningar. T.ex. mellan GSL och användande förvaltningar, intraservice och användande förvaltningar. Hårdare krav vid upphandlingar och nya ramavtal. Skicka enkäter och annat underlag till förvaltningsbrevlådor och inte till enskilda personer som råkar vara med i Teamsgrupper så att fler perspektiv kommer in vid svar/hantering och utveckling.

Mer utbildning inom området. Ramavtal för cirkulära arbetskläder.

Nya ramavtal samt utpekade ansvar, att någon med ledningsfunktion driver frågan. De andra delarna (utbildning, guider, samordning) följer efter, men viktigast är att frågan prioriteras.

Hur man i en stor organisation ska prenta in detta tänket och få ledning att engagera sig i dessa frågor.

Lokaler för att möjliggöra tillfällig lagring och lagring för både gällande möbler, köksredskap och larm mm

Skriwa och sprida nya och gamla rutiner. Mellanlagring för möbler som kan återanvändas. Större samverkan mellan avdelningar inom förvaltningen. Större samverkan med andra förvaltningar och bolag inom Göteborgs Stad. Utbildning, inspiration och utökat ansvar i frågan. Lättare att göra rätt.

Utbildning och information

Begränsa antalet personer som får göra inköp på bolaget. Tydliga inköpsrutiner och öka medvetenheten hos personalen när det avser cirkularitet. En väg kan vara att centralisera inköpen på bolaget där inköparen har utbildning inom detta område och kan ge råd och förslag på alternativa inköp för att stärka den cirkulära ekonomin.

Synkning i hela staden, info via chefer. Bra med uppdaterad riktlinje!

Nytt ramavtal för reparation av kläder. Mer tid för strategiskt arbete. Utbildningar som blir obligatoriska för med inköps behörighet.

Socialförvaltningen Hisingens primära inköp utgörs av köpta vård och boendeinsatser för personer i behov av stöd och hjälp. Övriga inköp utgör en bråkdel i förvaltningen i normala fall. Förvaltningen leasar möbler, fordon och datorer och de sistnämnda lämnas för återvinning enligt stadens rutiner. När det kommer till fordon så hyr förvaltningen dessa via Gbg leasing. Bilarna är placerade i 3 bilpooler som skapats internt på Hisingen. Syftet med bilpooler är att minska antalet bilar och i stället nyttja befintliga bilar fullt. I nuläget finns inte så många områden att skala upp cirkulariteten inom kärnverksamhetens rådighet.

Centrala avtal/lösningar. ekonomiavdelningen behöver kunskap och verktyg, likaså de som beställer. inköpsystemet behöver styras om mot återbruk bort från nyproducerat

Tillsammans med inköp/upphandling håller vi på att ta fram nya rutiner och arbetssätt på detta område.

Det handlar om att ändra sitt arbetssätt och förhållningssätt. Förändringen behöver vara ekonomiskt och hållbarhetsmässigt motiverad för att kunna verkställas. Det behövs flera exempel på hur man kan agera. Det behövs också större utbud på andrahandsmarknaden på tex byggvaror.

- 1) Anställ fåtal personer/beställare i staden som är ansvariga för inköp för specifika områden tex möbelinköpare, lokalvårdbeställare. Kallas ibland för "grindvakter", fråga INK för mer information
- 2) För möbler och annan inredning behöver staden anställa inredningsarkitekter som kan hjälpa beställare att bestämma vilka produkter de behöver till sina lokaler utifrån Tage, återbruksavtal och endast komplettera med nya möbler om det verkligen behövs.
- 3) För datorer behövs ett beslut som säger att staden ska köpa in x% rekonditionerade datorer. För mobiler behöver vi beslut på att det ska vara telefoner som kan repareras enkelt tex. Fairphone.
- 4) För arbetskläder behöver användarna bli mer medvetna om att det går att reparera kläderna. Utbildning och informationsinsatser?

Vi använder redan Tage som är den hantering som syns mest effektiv i förhållande till kostnad och cirkularitet.

Det ska vara lätt att göra rätt och svårt att göra fel. Ramavtalet för återbrukade möbler har nu blivit lättare att använda, men det kräver ändå en omställning för verksamheterna. Regler behöver vara lätta att förstå - får vi till exempel gå ut och köpa kaffemuggar på second hand-butiken runt hörnet? Den stora utmaningen är att få till en beteendeförändring på stor skala, ett skifte i hur anställda i staden tänker kring konsumtion. Det är ett jättejobb som kräver utbildning och inspiration. Vi måste vara tydliga med VARFÖR vi ska vara resurseffektiva. Vi vill komma till en punkt där våra medarbetare själva stannar upp och ifrågasätter nyinköp och ställer krav på begagnat/flergångs. Jag ser att vi kommer få jobba väldigt mycket med utbildning och information i vår förvaltning för att förändra inköpsbeteendet, och det vore bra om hela staden tog ett samtal grepp kring det. Kanske en återkommande kommunikationskampanj som vänder sig till stadens verksamheter? Kan staden i olika sammanhang satsa på kunskapshöjning kring reparationer? Både för medborgarna och våra verksamheter? Idag saknar många kunskap kring HUR man kan reparera en trasig tröja/stol, och hindras av det trots att de kanske gärna hade velat reparera den. Vi behöver ta tillbaka kunskap kring reparationer som försvunnit och göra den tillgänglig för den stora massan. TAGE är jättebra och förhoppningsvis kan lagermöjligheten utvecklas, och viktigt - att kombinera med reparationsmöjligheter.

Vilka är de främsta hindren du ser för att skala upp arbetet med cirkularitet/effektiv resursanvändning vid inköp, innehav och avveckling av möbler, arbetskläder, datorer, bilar eller andra produktkategorier?

Omställning av vanor och inställningen till begagnat. Och naturligtvis att upphandlade bolag, konsulter etc faktiskt kan leverera cirkulära produkter som efterfrågas.

Ansvarsbrist och ej pio

Många personer iblandade

Bristen på personal, tid, lagringsutrymmen och viljan att investera i dessa.

Befintliga system som främjar inte cirkulära tänkesätt (till exempel att möbler/skärm/projektor osv som vi leasar från GSL måste vara avskrivna innan de kan cirkulera). Och det är bara lättare att köpa nytt, det finns inget systematiserad cirkulär arbetssätt.

Det saknas kunskap

Oklara roller och fördelning av ansvar mellan olika förvaltningar. Ojämn fördelning av budget till de som ansvarar för frågor och de som aktivt ska arbeta med dem i förvaltningarna - här behövs en mycket bättre, tydligare och starkare samverkan. Större förståelse för hur saker används och vad det är för saker som används så att man kan påbörja större stadenövergripande arbete där det gör störst skillnad. Vara tydlig med att större problem/hinder ofta handlar om aktuell lagstiftning, ramavtal m.m. som begränsar möjlighet till storskaliga effekter. Starkare styrning - "Hade det inte varit möjligt hade man inte gjort det"

Bra ramavtal. Att det ska vara enkelt att kunna skaffa återanvända möbler.

Ej prioriterat, måste sättas på agendan från ledningshåll och att resurser finns för att driva arbetet framåt.

Många är stressade och hinner inte kolla upp miljövänligare alternativ. Det saknas idag bra alternativ till att kunna återbruka gamla textilier och kläder.

Lokaler och personella resurser

Tidsbrist vid inköp, bristande inköpsstyrning. Resursbrist inom miljöfrågan. Beslut ovanifrån som anger var ansvaret ligger finns ej idag.

Ej prioriterat

Utpekat ansvar i organisationen och kunskapen/medvetenheten.

Viljan att köpa nytt, utspridda verksamheter, tid. Dålig framförhållning. Kunskap

Tidspress (hinner ej tänka nytt eller lära nytt) och brist på kunskap

En enklare och mindre tidskrävande hantering av Tage hade varit bra. I dag är det tidsödande att lägga upp annonser samt att det också är tidsödande att ta emot personer som ska komma och hämta. Funktion som har tid att utföra detta saknas och utifrån förvaltningens kärnverksamhet socialtjänst finns inte möjlighet att ha en hel funktion för ändamålet. Enstaka möbler går bra att hantera men inte större mängder.

ointresse, avsaknad styrning, kommunal verksamhet saknar både morot och piska att förändra. marknaden som vi köper av är linjär och omogen i cirkulära lösningar.

Kunskap saknas

Lagstiftning och styrdokument kan sätta hinder i att återanvända varor. Exempelvis leksaker är svåra att återanvända men även kontorsmöbler där krav på rätt arbetsmiljö sätter hinder. Det kan också handla om att det är dyrare att återanvända begagnade varor än nya och att standardisering är svår att uppnå med begagnade varor.

Att allt för många beställare/inköpare inte beställer rätt pga tids- och kompetensbrist.

Kostnadsfråga - budgeten är viktigast. Att återanvända egna resurser görs redan fullt ut genom centralisering av samtliga inköp. Bevakning och koll via Tage är fortfarande väldigt kostnadseffektivt. När det kommer till mycket av det som kan hyras blir det oftast väldigt dyra lösningar.

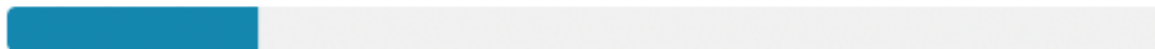
Inställningen i våra verksamheter. Man är så van vid att köpa nytt att man inte ens ifrågasätter det. Och kommer det nya rutiner som handlar om att minska nyinköpen är det inte populärt utan ses som en tråkig begränsning.

✓ 6

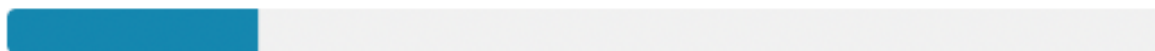
Har din verksamhet någon/några utsedda personer som ansvarar för att verksamheten i första hand väljer cirkulära alternativ?

23 out of 23 people answered this question

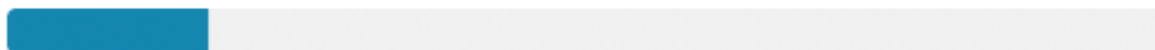
Nej, det har vi inte. 5 resp. 21.7%

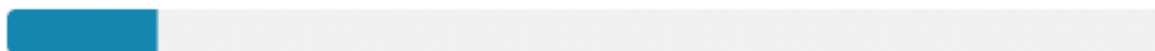
Nej, ingen utsedd person men det finns anställda som frivilligt gör detta. 5 resp. 21.7%

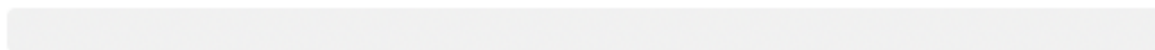
Ja, det har vi och det görs i praktiken. 4 resp. 17.4%

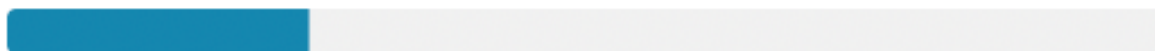
Vet inte 3 resp. 13%

Ja, det har vi men det görs inte i praktiken. 0 resp. 0%

Other 6 resp. 26.1%

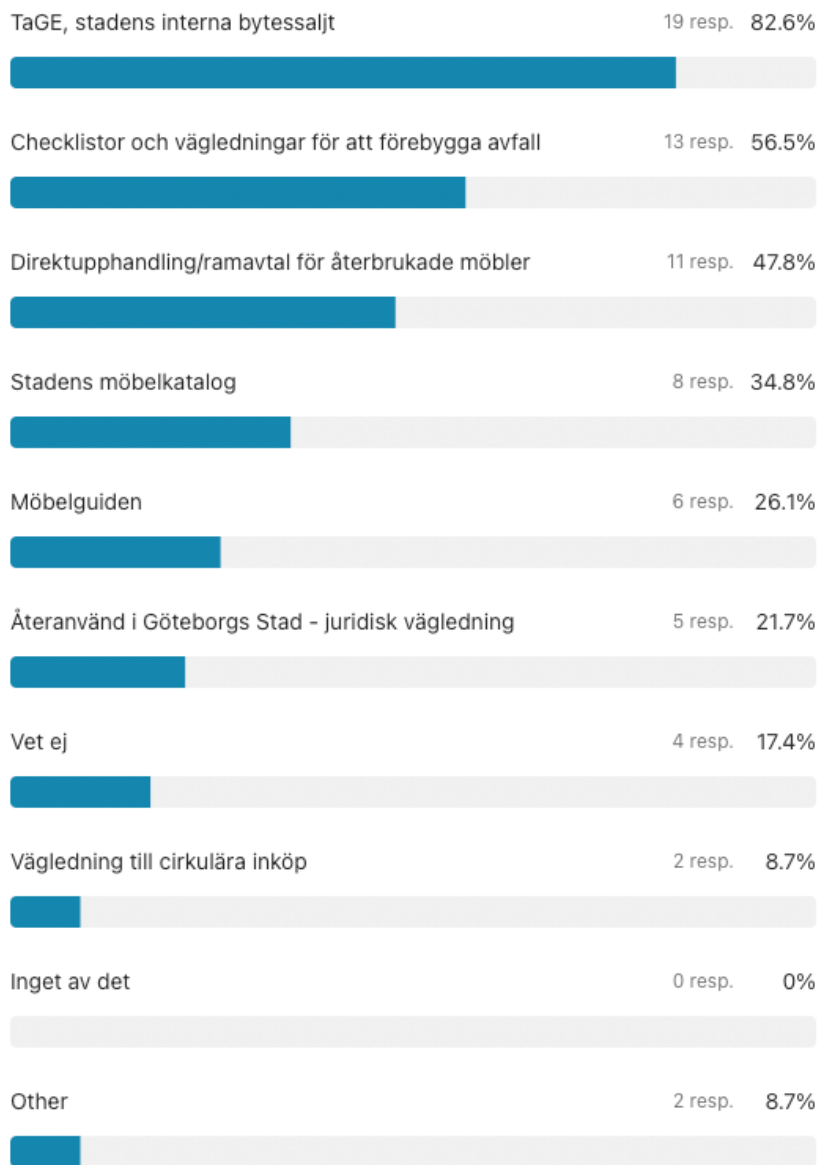
Göteborgs
Stad

• "Other"

- Miljöspecialisten och hållbarhetsstrateg hos oss kommer att trycka på det mycket mer i 2023 och driva arbetet med CE
- Ja det har vi men att säga att det alltid görs i praktiken eller så ofta det bara går är två olika svar. Värt att notera är att ansvariga inte har större mandat än chefer, vilka inte alltid är intresserade av att välja cirkulära alternativ. I förvaltningen arbetar man med cirkulära alternativ både vid inköp och avfall, genom grymma samordnare vars huvuduppdrag handlar om att minska inköp, avfall och öka återanvändning och återvinning.
- Utöver ansvaret inom miljöarbetet, nej. Det fanns tidigare resurser inom tex Returen, men det finns inte längre
- Vi har personer som arbetar med olika delar av cirkularitet men vi har inte heltidsanställda som bara arbetar med cirkularitet
- Vi har en central inköps inköpsfunktion som hanterar detta i praktiken
- UL miljö och inköpssamordnare arbetar fram nya rutiner, och inköpssamordnare ska stötta verksamheterna i att välja cirkulära alternativ.

✓ 7 Vilka av följande verktyg/guider har ni använt?

23 out of 23 people answered this question (with multiple choice)

Göteborgs
Stad

- "Other":
 - Kan finnas fler som andra i förvaltningen använder sig av
 - Göteborgsmodellen för mindre matsvinn

Vad behövs enligt dig för att det skall vara enkelt, attraktivt och självklart att köpa återbrukade prylar, renovera och reparera saker, dela på saker och liknande inom Göteborgs Stad?

En kombination av kunskap om att och hur man kan återbruka, samt enkla vägar för att göra det på rätt sätt.

Veta vilja

Allt under Kunna.,

Förutsättningar, det vill säga:

- Ett pålitligt inventarier system
- Rutiner och arbetssätt som gynnar cirkuläritet
- En kultur där det är självklart att resurser måste behållas

och kanske se till att det lönar sig för förvaltningen att förlänga livslängden av befintliga resurser, på individnivå eller på förvaltningens nivå (tänk om klimatväxlingssystemet till exempel, som var en finansiell incitament att minska utsläpp från resor)

Förståelse och goda exempel

Tydlig styrning (inte bara genom styrdokument och mål), fördelning av resurser (även om det finns ekonomiska incitament att arbeta mer cirkulärt tar det också i en del fall t.ex. mer arbetstid i anspråk - detta måste prioriteras/vara okej för att inte bli anledningen till varför cirkulära alternativ inte används), vridning av normer inom offentligheten

Att det ska bli enklare. Inte att behöva göra en FKU för minsta återanvänd möbel som ska skaffas.

Frågan behöver prioriteras och beslutas om på ledningsnivå och därefter måste det säkerställas att det finns resurser och tid för att utföra uppdraget.

Jag skulle vilja göra är att göra en återbrukspolicy i verksamheten där det står HUR och VARFÖR man ska återbruka och i vilken ordning man ska tänka när man är i behov av något. Som miljöutvecklare känner jag en svårighet kring att kommunicera ut VARFÖR det är viktigt att laga, reparera, och köpa begagnat då det fortfarande råden en kultur av det gamla tänket att man ska köpa nytt.

Enkelt att göra rätt - att välja återbruk ska vara lättaste valet, etablera en kultur där detta är självklart genom beteendearbete, synliggöra besparingarna för ledningen så att de prioriterar frågan och ser vinsten

Att det inte tar längre tid att beställa jämfört med tidigare arbetssätt. Personalresurser för att renovera/reparera saker. Kartläggning över vad vi kan dela inom och mellan förvaltningar. Det bör vara dyrare att köpa in nya prylar jämfört med återbrukade. Tydligare bild av varför vi ska göra detta och vilka konsekvenser på miljön det får om vi inte gör det.

Info om vad som ska göras samt rutiner.

Öka medvetenheten och kunskapen inom samtliga områden och styrning i organisationen med mandat att genomföra åtgärder.

Tydlig info kring HUR (Tage är bra exempel) - ska vara lätt att göra rätt. Får inte ta tid att leta och hitta.

Kunskapen, verktyg och att det finns resurser på plats som har ansvar att jobba med frågorna.

Förvaltningen bedömer att det finns rätt tänk och en god kultur i att tänka återanvändning. Utifrån vad förvaltningen har rådighet över kring dessa frågor omhändertas ett cirkulärt tänk när det är möjligt. För att skala upp hanteringen via Tage krävs dock resurser.

Ekonomicontrollers kan börja följa upp. Ekonomiavdelningen behöver kunskap och Staden verktyg. fler ramavtal (finns på möbler och det underlättar mycket).

Enkelt, rutiner och verktyg

Se tidigare svar. Det behöver vara ekonomiskt i vart fall likvärdigt som att köpa nya produkter i vart fall inte dyrare. Det behöver finnas ett utbud att köpa och det behöver kunna passa in i verksamhetens behov och vara lagligt möjligt att använda/ändamålsenligt

Det ska vara lätt att göra rätt dvs om det är tillgängligt, enkelt och inte för dyrt.

Tage är en smart tjänst som inte driver upp kostnaden. Viktigast vid inköp av inventarier är att välja god kvalitet för både livslängd och möjlighet att förlänga och vårda livscykeln

Precis det som står i bilden ovan. Veta, vilja, kunna - precis så!

Att ställa om och bli en "cirkulär kund" handlar till stor del om attityder och ändrade beteenden. Vad tänker du är de främsta drivkrafterna och hindren när det gäller medarbetares attityder för att ställa om till en cirkulär kund?

Drivkrafter: enkelt, likvärdigt med nytt, ekonomiskt. Hinder: otillgängligt/krångligt, sämre kvalitet.

Medvetenhet och nytta som drivkraft, hinder i form av bed avtal, brist på incitament, kunskap

Regler

Många vill jobba cirkulärt men upplever att de inte har resurser. De resurser som nämndes tidigare.

Drivkrafterna: egentligen är det inte medarbetarnas resurser som används när man köper nytt (även om det är skattepengar, det är inte direkt våra pengar, det är förvaltningens pengar) men nu att det är kris och man känner personligt att man måste hushålla resurser hemma är det rätt tid tänker jag, för att man kan relatera till att vi måste hushålla resurser överallt. Det finns också mycket tryck på Stadens nivå runt cirkulära lösningar, så det är bara att hoppa på tåget! Man känner sig inte ensam i arbetet och det är perfekt för att skapa en ny kultur där cirkuläritet blir uppenbart: om de andra gör det, varför gör vi inte det?

Hindren: Det är en stor förändring i tankesätt, och vi är så insatta i den linjära modellen (allt är anpassat med en sådant tanke sätt) att det är extra svårt att få personer att ändra sin beteende

Tänkarna att om man arbetar i en viktig förvaltning i staden innebär att man skall ha det bästa

Drivkraft: att vi måste förändra våra konsumtionsmönster

Hinder: att det upplevs ta längre tid, att den tiden inte finns tillgodo i mångas arbete, att det upplevs krångligare, att det inte finns samma möjligheter och utbud, att det kräver annat, t.ex. transporter, kunskap om hur man köper tjänster m.m. som inte finns lika god kunskap om som att köpa nytt via ramavtal

Att släppa tanken att det är bäst att köpa nytt

Vi upplever inte att vi möts av ett motstånd att agera i dessa frågor, däremot är det en tidsfråga - det tar längre tid och kräver mer resurser. Det är en annan typ av process som vi behöver ställa om till.

Det är för enkelt att köpa nytt och att de flesta är för stressade för att göra ett miljövänligare val. Det hade varit toppen om Göteborg Stad kanske hade kunnat ta fram en lathund om du har gamla arbetskläder som inte går att återanvända då kan man skänka dem till "en organisation som gör trasor av gamla textilier" eller liknande.

Kunskap och förståelse, tydlighet att det ingår i ansvaret som medarbetare och inte frivilligt baserat på intresse, chefen måste tycka att det är viktigt

Drivkrafter: Redovisning av positiva konsekvenser om alla ställer om. Kommande (och redan existerande) lagkrav. Bättre ekonomi. Goda/inspirerande exempel. Inspirationsdag/mässa med fokus äldreomsorg.

Hinder: När det uppfattas som krångligt och tar tid från annat. Moralen sviktar när alla inte deltar. Chefer som ej ser det som viktigt.

Tar för lång tid och kan vara ganska omständigt. Måste bli enklare.

Tror att det handlar om okunskap och att man inte vet hur man ska gå tillväga för att göra ett cirkulärt val. Det gäller att bryta ett invariant mönster och då ska det vara lätt att välja och hitta det cirkulära alternativet.

Vi måste förstå psykologi - tjänar man tid, pengar, status på att agera, så agerar man. Förlorar man i detta så struntar man i det... Måste vara lätt! Kunskap är en viktig grundbult, men räcker inte. Pengar styr till stor del. Tid är pengar.

Som det är idag är det inte lätt att vara en cirkulär kund, det måste ändras. Vi tror att vilja finns och inställningen är positiv men vi saknar tid och verktyg

Det bedöms i dag inte finnas något större hinder utöver resursbristen. Det finns ett klokt tänk inom de relativt små inköp som görs utöver inköp av huvudverksamhet som är den stora delen, samt återvinning.

icke engagerade, ointresse, budget upplägget bidrar till onödig konsumtion.

Vi arbetar ständigt med frågan i vårt dagliga arbete så motivationen bör inte vara något problem. I dag använder vi t ex begagnade datorer. - RENOVA

Det handlar om att skapa en medvetenhet och förståelse i organisationen om påverkan av inköp och det handlar till stor del om det vi redan svarat på de övriga frågorna. Man behöver också kunna utmana sina etablerade arbetssätt o tänka nytt

Drivkrafterna: ekonomi (oftast sparar vi pengar genom återbruk), positiv effekt är hållbarhetsaspekten.

Hinder: Tids- och kompetensbrist. Tex sker ofta inköp av möbler till en skola i sista minuten och av någon som inte har kunskap.

Nr1: Skulle tro att tillgången på återbrukat material många gånger gör det svårt. Det ska fortfarande stämma in i färgsättning och formval. Nr2: det tenderar att bli väldigt dyrt många gånger med renovering/reparationer bland annat på grund av löneläget men även logistik runt återbruka möbler mm

Att man inte förstår varför vi ska undvika att köpa nytt, att man tror att begagnat är ofräscht, att man tycker om att konsumera nytt, att man inte kan reparera själv

Göteborgs
Stad